

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร
Effects of Factors to Self Development in Social Network of
Elderlies in Bangkok

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุคี ศิริวงศ์พากร
Sukee Siriwongpakhon

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557
คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร
Effects of Factors to Self Development in Social Network of
Elderlies in Bangkok

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุคี ศิริวงศ์พากร
Sukee Siriwongpakhon

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557
คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุใน
กรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัย : สุกี ศิริวงศ์พากร
พ.ศ. : 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยี พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน และการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ไคร์สแควร์ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์เป็นประจำ มีพฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับปานกลาง และการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมแตกต่างกัน และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร คือ การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 45.90 และการเรียนรู้เทคโนโลยี ร้อยละ 37.20

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ การพัฒนาตนเอง ยุคเครือข่ายสังคม

Title : Effects of Factors to Self Development in Social Network of Elderlies
in Bangkok
Researcher : Sukee Siriwongpakorn
Year : 2014

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study media exposure behavior of technology, technology learning behavior, technology using behavior in daily life, and self-development of elderlies in Bangkok, (2) to compare between demography and self-development of elderlies in social network, and (3) to study effects of factors to self-development in social network of the elderlies in Bangkok. The data were collected from 400 elders who were elderly 60 years and over residing in Bangkok Metropolitans. Data analysis employed frequency, percentage, arithmetic mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.). Statistics used for hypothesis testing included chi-square, t-test, One-way Analysis of Variance, and multiple regressions. The results of study showed that:

Among the elderly in Bangkok had the media exposure behavior of technology was watched always television broadcasting, technology learning behavior was at middle level, technology using behavior in daily life was at middle level, and self-development was at middle level.

Hypothesis testing resulted as follows: elderly with different age and income per month different of self-development in social network was with a statistical significance at .05. Effects of factors to self-development in social network of the elderly in Bangkok was 45.90 percent of technology using behavior in daily life and 37.20 percent of technology learning behavior.

Keywords: Elderly, Self-development, Social Network Age

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเชิงปริมาณ เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ในการจัดทำวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลต่างๆ เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัย และบุคลากรทุกท่าน และขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จึงทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่าผลงานวิจัยนี้คงเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย	4
1.5 กรอบแนวคิด	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตน	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	11
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ	12
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้เทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยี	14
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล	16
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	25
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	27
3.4 สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4 ผลการศึกษา	29
4.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	29
4.2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี	30
4.3 พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	31
4.4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ	33
4.5 การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม	34
4.6 การทดสอบสมมติฐาน	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปลผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	42
5.1 สรุปลผลการวิจัย	42
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	46
5.3 ข้อเสนอแนะ	47
รายการอ้างอิง	49
ภาคผนวก	51
แบบสอบถาม	52
ประวัติผู้วิจัย	59

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2.1	กระบวนการเลือกสรรการรับรู้ข่าวสาร	12

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	29
4.2	จำนวน ร้อยละของประสบการณ์เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	30
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุผ่านสื่อเทคโนโลยีต่างๆ	31
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	31
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ	33
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม	34
4.7	เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามเพศ	35
4.8	เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามการศึกษา	36
4.9	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามการศึกษา	36
4.10	เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	37
4.11	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	37
4.12	เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามลักษณะการพักอาศัย	38
4.13	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร	39
4.14	สรุปโมเดล (Model Summary-d) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร	39
4.15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA-c) ในโมเดลที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ พร้อมค่าคงที่ที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร	40
4.16	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Coefficients-a) ของโมเดลที่ 6 เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ พร้อมค่าคงที่ที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร	40
4.17	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	41

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน สภาพสังคมที่ขัดแย้ง คุณธรรม จริยธรรมที่เสื่อมถอย ล้วนนำมาซึ่งปัญหาในสังคม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ จุดหนึ่งต่างมองว่าสภาพปัญหาเหล่านี้ ล้วนเกิดจากประชากรที่ไม่มีคุณภาพที่ดีพอ การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการพัฒนาคุณภาพของประชากรให้สูงขึ้น และในปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วน ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยจะต้องปรับตัวในอนาคต และเพื่อก้าวไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่พึงปรารถนาในระยะยาว การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนาไว้ส่วนหนึ่งว่า เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริมการป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยี สร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในด้านโอกาสและภัยคุกคาม จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวในอนาคต โดยจะต้องมีการบริหารจัดการองค์ความรู้ อย่างเป็นระบบ ทั้งการพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาผสมผสานร่วมกับจุดแข็งในสังคมไทย และการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามต่อประเทศไทย โดยด้านหนึ่งประเทศไทยจะมีโอกาสมากขึ้นในการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ และการให้บริการด้านอาหารสุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแพทย์พื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวของผู้สูงอายุ จึงนับเป็นโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยและนำมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะเป็นสินทรัพย์ทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ และสาเหตุสำคัญของการเพิ่มสัดส่วนประชากรสูงอายุอย่างรวดเร็วเนื่องมาจากการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์หรือภาวะการเกิด ซึ่งเมื่อ 50 ปีที่แล้วผู้หญิงคนหนึ่งมีบุตรโดยเฉลี่ยมากกว่า 6 คน และในปัจจุบันมีบุตรโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 2 คน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้สัดส่วนและจำนวนประชากรวัยเด็กลดลงเป็นลำดับอย่างรวดเร็ว จนนำมาสู่การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ โครงสร้างประชากรไทยในปัจจุบันเปลี่ยนจากประชากรเยาว์วัยเป็นประชากรสูงวัย (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2555: 13) และจากผลการ

คาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2583 พบว่า สัดส่วนของประชากรสูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน กล่าวคือสัดส่วนของผู้สูงอายุวัยปลายจะเพิ่มจากประมาณร้อยละ 12.7 ของประชากรสูงอายุทั้งหมดเป็นเกือบ 1 ใน 5 ของประชากรสูงอายุ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุวัยปลายนี้ จะสะท้อนถึงการสูงอายุขึ้นของประชากรสูงอายุ และนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิง ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ เมื่อพิจารณาสัดส่วนเพศของประชากรสูงอายุ พบว่า ประชากรสูงอายุเพศหญิงมีสัดส่วนร้อยละ 55.1 ในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 56.8 ในปี 2583 โดยเฉพาะประชากรสูงอายุวัยปลายเพศหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากร้อยละ 13.9 ในปี 2553 เป็นร้อยละ 21.3 ในปี 2583 เนื่องจากเพศหญิงจะมีอายุยืนยาวกว่าเพศชาย (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2556: 13)

ในยุคของการเผยแพร่ข่าวสารที่ไร้พรมแดน สามารถติดต่อข้ามแดนได้ในเวลาไม่กี่วินาที ซึ่งความก้าวหน้านี้ได้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชากรทั่วโลก การสื่อสารถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนา โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านสื่อที่มีความสำคัญมากในยุคปัจจุบัน เนื่องจากปัจจัยทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ ทำให้การสื่อสารนั้นมีหลายระดับ ซึ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้สวนทางกับ สภาพสังคมในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งกำลังเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากทั้งในระดับชาติและในระดับโลก เพราะมีผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งในระดับมหภาค ได้แก่ ผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รายได้ต่อหัวของประชากร การออมและการลงทุน งบประมาณของรัฐบาล การจ้างงานและผลิตภาพของแรงงาน และในระดับจุลภาค ได้แก่ ผลต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ ในการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (โพสทูเดย์, 2 มีนาคม 2552) ซึ่งสำนักงานด้านเศรษฐกิจและกิจการสังคม แผนกประชากรของสหประชาชาติ ประเมินว่า สัดส่วนจำนวนประชากรโลกจะขึ้นอยู่กับผลพวงทั้งจากอัตราเสี่ยงการเสียชีวิตระหว่าง หรือขณะตั้งครรภ์ของมารดาที่ลดลงไปถึงประชากรผู้สูงวัยมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มประเทศพัฒนาแล้วมีประชากรสูงวัยเกินอายุ 60 ปี ถึง 22% จากประชากรทั้งประเทศ จึงคาดว่าอีก 41 ปีข้างหน้าจะมีผู้เฒ่ามากขึ้น 33% ต่างจากประเทศด้อยพัฒนาที่มีผู้สูงวัยเกิน 60 ปี เพียง 9% และจะเพิ่มขึ้นเท่าตัวในช่วงเวลาเดียวกันเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ประชากรจะล้นโลกถึง 9,000 ล้านคน ภายในปี 2593 เพิ่มจากปี 2552 นี้ 6,800 ล้านคน (ไทยรัฐ, 2552) ซึ่งแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2552-2554 (มกราคม 2552) ในรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุ โดยการกำหนดให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมตามความสามารถของผู้สูงอายุ อาทิ การทำงานแบบบางเวลา การทำงานชั่วคราว การทำงานแบบสัญญาระยะสั้น รวมทั้งการขยายโอกาสการทำงานของผู้สูงอายุที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน รวมถึงการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยเน้นบทบาทของสถาบันทางสังคม ชุมชน และเป็นเครือข่ายในการคุ้มครองทางสังคม และการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมการนำศักยภาพผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาประเทศ การถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาสู่สังคม ส่งเสริมการออม และสร้างระบบประกันสุขภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุอย่างมั่นคง โดยกำหนดกลยุทธ์/วิธีการสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาทั่วโลก กระบวนการให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ ส่งเสริมความมีศักยภาพของ

ผู้สูงอายุ และเตรียมการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งจัดบริการให้ผู้สูงอายุได้รับตามสิทธิที่พึงได้ และในปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชน ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของผู้สูงอายุกันเป็นอย่างมาก และจากนโยบายผู้สูงอายุฉบับล่าสุด มีแนวทางสนับสนุนให้มี “การดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน” เป็นแนวทางที่เข้ากับบรรทัดฐานของสังคมไทย แต่ก็มีรายงานปัญหาการที่ลูกต้องเข้าเมืองมาทำงานและทิ้งผู้สูงอายุดูแลตนเองและหลาน โดยในบางพื้นที่มีปัญหาการทำร้ายร่างกายและทำร้ายจิตใจผู้สูงอายุโดยลูกหลานของตนเอง ปัญหาความเครียดของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ฯลฯ โดยภาพรวมการจัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ต้องคำนึงถึงบริบทต่างๆ อย่างลึกซึ้ง (บางกอกทูเดย์, 2552) แนวทางที่จะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืนคือ ส่งเสริมด้านพึ่งพาตนเองได้ในเรื่องค่าใช้จ่าย แน่ใจว่าสังคมที่มีผู้สูงอายุมากยอมทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตของประชากรเปลี่ยนไป ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าผู้สูงอายุจะต้องดูแลและพึ่งพาตัวเองมากขึ้น สิ่งแวดล้อมในอนาคตจึงต้องเป็นสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ชีวิตของผู้สูงอายุเหล่านั้นง่ายขึ้น (กรุงเทพธุรกิจ, 2552) ดังนั้นการที่ผู้สูงอายุจะสามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข และอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัย หรือเรียกร้องการเลี้ยงดูจากลูกหลาน วิธีการที่ดีที่สุดคือการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุ จะสามารถนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ของผู้สูงอายุ

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครในยุคเครือข่ายสังคม เพื่อศึกษาลักษณะการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย การเปิดรับสื่อ ด้านการเรียนรู้ และด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการร้องขอการส่งเสริมสนับสนุนนโยบายต่างๆ จากหน่วยงานของรัฐ เพื่อจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เป็นแนวทางในการนำไปใช้ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 2.3 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 2.4 เพื่อศึกษาการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 2.5 เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 2.6 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุ เครือข่ายสังคม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีประมาณ 906,000 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

3.3 ด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
- 2) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี
- 3) พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยี
- 4) พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม

3.4 ด้านเวลาและพื้นที่การศึกษา

ดำเนินการวิจัยโดยใช้เวลา 12 เดือน ระหว่างเดือน ตุลาคม 2556 – กันยายน 2557

พื้นที่การศึกษาคือ ในเขตกรุงเทพมหานคร

4. สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานเพื่อการวิจัยดังนี้

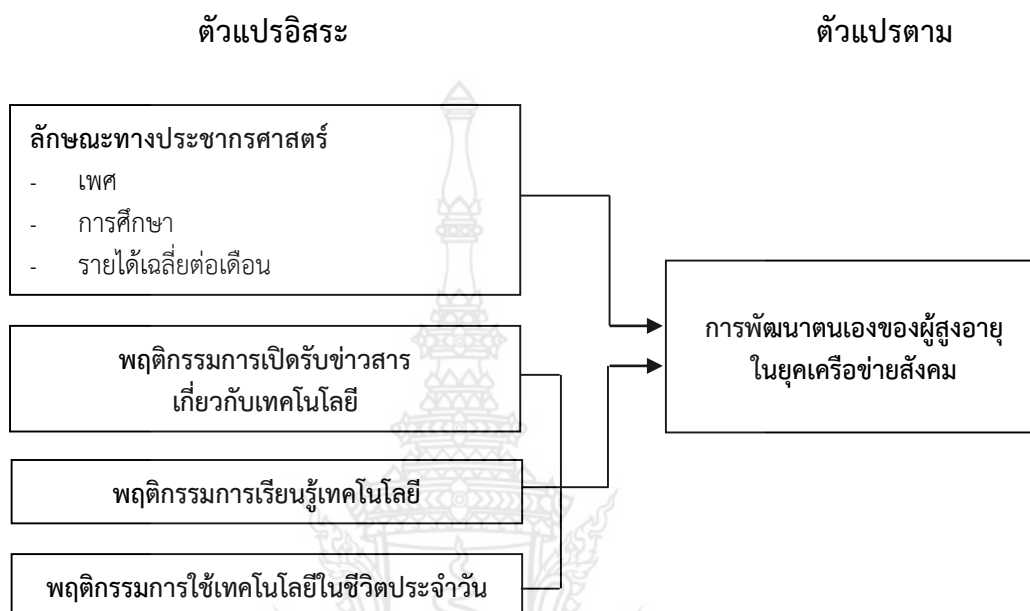
4.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

4.2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

4.3 พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันมีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

4. กรอบแนวคิด

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุใน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. นิยามศัพท์

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลมีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในชีวิตสะสมไว้มากมายที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

พฤติกรรม的开รับข่าวสารเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม

เทคโนโลยี หมายถึง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันโดยเน้นศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีโทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสื่อสารได้แก่ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต iPad และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การเรียนรู้เทคโนโลยี หมายถึง การได้รับความรู้ พฤติกรรม ทักษะ คุณค่า หรือความพึงใจ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เครื่องมือสื่อสารได้แก่ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต iPad และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยพิจารณาจากประสบการณ์และวัตถุประสงค์ในการใช้ และเมื่อมีอุปกรณ์รุ่นใหม่ ๆ ท่านได้มีการเรียนรู้และฝึกใช้จนสามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง

การใช้เทคโนโลยี หมายถึง การใช้ความรู้ เครื่องมือ ความคิด หลักการ เทคนิค กระบวนการ และวิธีการมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตและการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาตนเอง หมายถึง การพัฒนาตัวบุคคลโดยตนเป็นผู้รับผิดชอบตนเองเบื้องต้น เป็นการเปลี่ยนแปลงตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งเป็นทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันให้ดีขึ้น รวมถึงนำไปสร้างเครือข่ายบุคคลผ่านเครือข่ายเทคโนโลยี

การเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเอง หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีที่เกิดจากพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยี และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดทักษะความสามารถในการสืบค้นข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสาร การใช้งานโซเชียลมีเดีย การใช้งานเว็บไซต์ การใช้งานแอปพลิเคชัน การใช้งานเพื่อติดต่อสื่อสารและการเรียนรู้จากสังคมเครือข่าย

ยุคสังคมเครือข่าย หมายถึง เครือข่ายสังคมออนไลน์หรือการที่ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเชื่อมโยงกับสมาชิกคนอื่นๆ ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านผู้ให้บริการด้านโซเชียลเน็ตเวิร์ค (Social Network) บนอินเทอร์เน็ตโดยมีเครือข่ายสังคม (Social Media) เป็นเครื่องมือ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ Facebook, Blogger, Hi5, Twitter

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลภูมิหลังของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ดังนี้

เพศ หมายถึง ลักษณะภูมิหลังด้านสถานะทางเพศของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

การศึกษา หมายถึง ลักษณะภูมิหลังด้านการเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยยึดตามวุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี และ 3) สูงกว่าปริญญาตรี

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง ลักษณะภูมิหลังด้านรายรับหรือรายได้ต่อเดือนของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) น้อยกว่า 10,000 บาท 2) 10,001-20,000 บาท 3) 20,001-30,000 บาท 4) 30,001-40,000 บาท และ 5) มากกว่า 40,000 บาท

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เป็นข้อมูลในการร้องขอการส่งเสริมสนับสนุนนโยบายต่างๆ จากหน่วยงานของรัฐ เพื่อจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ

7.2 เป็นแนวทางในการนำไปใช้ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุ

7.3 เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการสืบค้น หาความรู้ แก่ประชาชนทั่วไป

7.4 นำผลการวิจัยไปใช้เป็นสารสนเทศในการอ้างอิงกับการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดงานวิจัยความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุใน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตน
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้เทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยี
5. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตน

1.1 ความหมายของการพัฒนาตน

Pedler and Boydell (1981) กล่าวว่า การพัฒนาตนเอง (Self-development) เป็นการพัฒนาของตน และโดยตน (of self and by self) เพื่อการไปสู่เป้าหมาย

Fox (1990) กล่าวว่า การพัฒนาตนเป็นการพัฒนาส่วนบุคคล ผู้พัฒนาเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเป็นเบื้องต้น ตลอดจนการเลือกวิธีการ (means) ที่ไปสู่เป้าหมายนั้น การพัฒนาเน้นการมีอำนาจเหนือตน (Self-mastery) ด้วยตน การพัฒนาตน เป็นกระบวนการของจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยม เพื่อเพิ่มสรรถนะ และความตั้งใจที่จะควบคุม และความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ไพศาล ไกรสิทธิ์ (2541) กล่าวว่า การพัฒนาตน เป็นการพัฒนาบุคคล ซึ่งแตกต่างไปจากการพัฒนาองค์การ หรือธุรกิจเป็นการพัฒนาที่เป็นการริเริ่มด้วยตนเอง (self-initiated) ซึ่งจะต้องทำด้วยตนเอง เป็นความรับผิดชอบของผู้พัฒนา ผู้พัฒนาที่มีอิสระ และมีความรับผิดชอบที่จะเลือกว่าจะพัฒนาอะไร เมื่อไหร่ และอย่างไร และรับผิดชอบต่อผลที่ตามมาจากการตัดสินใจเหล่านั้น

สุชา ไอยราพงศ์ (2542) กล่าวว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลได้แนวทางในการแสวงหาความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะทำให้เป็นบุคคลที่มีความสงบสุข มีความเจริญก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับของบุคคลในสังคมนั้นๆ

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544) กล่าวว่า การพัฒนาตนเอง เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลให้ดีขึ้น ทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจให้กลายเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ จะนำมาซึ่งความสุข ความเจริญสู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาตนเอง หมายถึง การพัฒนาตัวบุคคลโดยตนเป็นผู้รับผิดชอบตนเบื้องต้น เป็นการเปลี่ยนแปลงตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ เพื่อให้ตนเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อการก้าวไปสู่เป้าหมาย

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544) กล่าวว่า ความเชื่อพื้นฐานของบุคคลในการพัฒนาตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาตนเองประสบความสำเร็จ ดังนี้

- 1) มนุษย์ทุกคนมีเอกลักษณ์ มีศักยภาพที่มีคุณค่าเป็นของตนเอง และทุกคนสามารถฝึกหัดพัฒนาได้ทุกเรื่อง
- 2) ไม่มีใครที่มีความสมบูรณ์ไปหมดทุกด้าน จนไม่สามารถที่จะพัฒนาได้อีก
- 3) แม้จะไม่มีใครรู้จักตนเอง แต่ในบางเรื่องตนเองก็ไม่สามารถจัดการปรับเปลี่ยนได้ด้วยตนเอง
- 4) การควบคุมสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม กับการควบคุมความคิดความรู้สึก และการกระทำของตนเอง มีผลกระทบซึ่งกันและกัน
- 5) อุปสรรคสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง คือ การที่บุคคลไม่ยอมปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการปฏิบัติไม่สร้างนิสัยและฝึกทักษะใหม่ๆที่จำเป็น
- 6) การพัฒนาตนเองดำเนินการได้ตลอดเวลา เมื่อต้องการหรือพบปัญหาข้อบกพร่องหรืออุปสรรค ยกเว้นคนที่ประกาศว่า ตนมีความสมบูรณ์ไปหมดทุกด้านแล้ว

1.3 หลักการพัฒนาตน

Hodgson (1981) ได้กล่าวถึงหลักของการพัฒนาตนไว้ดังนี้

- 1) การพัฒนาตน คือการก้าวไปข้างหน้าสู่ศักยภาพระดับใหม่
- 2) การพัฒนาตน เป็นการปฏิบัติที่ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึงว่า การพัฒนาไปสู่ศักยภาพระดับใหม่ จะต้องเอาชนะพลังขัดขวางที่ขวางกั้นระหว่างศักยภาพแต่ละระดับ การพัฒนาจะถูกต่อต้านโดยอุปสรรคภายใน ซึ่งต้องการจะเอาชนะความยากลำบากที่ขวางกั้น ถ้าบุคคลสามารถเอาชนะอุปสรรคได้จะทำให้มีการปลดปล่อยศักยภาพระดับใหม่ออกมา
- 3) การพัฒนาตน จะต้องเอาชนะความยากลำบากที่ขวางกั้น ถ้าบุคคลสามารถเอาชนะอุปสรรคได้จะทำให้มีการปลดปล่อยศักยภาพระดับใหม่ออกมา
- 4) การพัฒนาตน จำเป็นต้องมีการพักหายจากภายนอกที่เหมาะสม
- 5) การพัฒนาตน จำเป็นต้องมีการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งที่ทำหาย
- 6) การพัฒนาตน เป็นการริเริ่มของตน
- 7) การพัฒนาตน จะต้องยอมรับสิ่งทำหายด้วยตนเองทั้งหมด (Total self)
- 8) การพัฒนาตน ต้องการมีวินัยในตนเอง
- 9) การพัฒนาตน ต้องการการหยั่งรู้ที่สร้างสรรค์ซึ่งเกิดขึ้นในตน
- 10) การพัฒนาตน ต้องการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้เกี่ยวกับตน ซึ่งจะช่วยให้สามารถเผชิญความจริงเกี่ยวกับตน
- 11) การพัฒนาตน แรงจูงใจอันดับแรก คือ ผลสัมฤทธิ์ของตน และความสมปรารถนาแห่งตน แรงจูงใจอันดับแรกรองลงไป คือ การได้รับรางวัล และการถูกลงโทษ
- 12) การพัฒนาตน ผู้พัฒนาตั้งใจที่จะยอมรับการเสี่ยงของตน
- 13) การพัฒนาตน ผู้พัฒนาสามารถตัดสินใจได้ว่า ความตั้งใจของตนมั่นคงพอที่จะพัฒนาไปได้ตลอดรอดฝั่งหรือไม่

14) การพัฒนาตน สมรรถนะในการพัฒนา จะสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการอดทนต่อความยากลำบาก เพื่อการรับรางวัลที่เกิดจากสภาวะภายใน

15) การพัฒนาตน ผู้พัฒนาจะสามารถตัดสินว่าจะฟังคนอื่น หรือ เป็นอิสระโดยฟังตนเองนานเท่าไร

16) การพัฒนาตน ผู้พัฒนาตระหนักว่า ไม่มีอะไรจะประสบความสำเร็จได้โดยปราศจากการเสียสละส่วนบุคคล

17) การพัฒนาตน ผู้พัฒนาต้องการการแนะนำจากผู้พัฒนาที่มีวุฒิภาวะกว่า

18) การพัฒนาตน บุคคลซึ่งสามารถชักนำได้ดีที่สุด คือ ผู้พัฒนาตนที่มีวุฒิภาวะมากกว่า

19) การพัฒนาตนให้เร็วขึ้น จำเป็นจะต้องนำความรู้ และเทคนิคเฉพาะมาใช้

20) การพัฒนาตนให้เร็วขึ้น จำเป็นจะต้องรู้ถึงการทำงานกับตนเอง

1.4 สิ่งปิดกั้นการเรียนรู้และการพัฒนาตน

ในการพัฒนาตน สิ่งปิดกั้นไม่ให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาตน คือ

1) การรับรู้ หมายถึง การที่ไม่สามารถมองเห็นปัญหา หรือโอกาสที่จะพัฒนา

2) วัฒนธรรม การถูกวางเงื่อนไขจากบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม ทำให้ไม่สามารถบอกได้ถึงความดีแล้ว ความถูกผิด ฯลฯ

3) อารมณ์ การรู้สึกไม่ปลอดภัยในบางสถานการณ์ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามความคิดและความเชื่อของตนได้ ผลก็คือ ไม่อาจเริ่มการพัฒนาตน หรือทำให้การพัฒนาตนก้าวหน้าต่อไปได้

4) สติปัญญา การขาดทักษะในการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ขาดสมรรถนะทางสมอง หรือขาดประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ตลอดจนการขาดวิธีการแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตน

5) การแสดงออก การขาดทักษะในการสื่อสาร ทำให้ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างเหมาะสม

1.5 ขั้นตอนในการพัฒนาตน สามารถดำเนินการได้ดังนี้

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาตน คือการบรรลุผลสำเร็จในการพัฒนาตนเอง ย่อมต้องอาศัยทั้งความมุ่งมั่นตั้งใจจริงและจัดกระบวนการปรับปรุงพัฒนาตนเองที่เหมาะสม โดยมุ่งไปสู่เป้าหมายที่มีความหมายต่อชีวิต โดยเสนอขั้นตอนการพัฒนาตนเองที่ประยุกต์จากหลักการศึกษาค้นคว้าความจริงตามหลักวิทยาศาสตร์ รวมทั้ง 7 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การสำรวจและพิจารณาตนเอง เป็นการรับรู้สภาพการดำรงชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่าอยู่ในสภาพที่กำลังเผชิญปัญหาอยู่หรือไม่ การพิจารณาสภาพปัญหาหรือความต้องการของตน มีประโยชน์ต่อการกำหนดลักษณะปัญหาหรือพฤติกรรมเป้าหมายต่อไป การรับรู้สภาวะแห่งตนในด้านต่างๆ จำเป็นต้องมีความถูกต้องชัดเจน

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์จุดเด่น-จุดบกพร่อง เป็นการทำความเข้าใจผลการประเมินสภาพทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม สติปัญญาและความสามารถของตนจากขั้นที่ 1 เพื่อจำแนกลักษณะบุคลิกภาพ หรือลักษณะพฤติกรรมที่ส่งเสริมชีวิตที่ดี ลักษณะของส่วนที่เป็นปัญหา อุปสรรคของการดำเนินชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดทิศทางการปรับปรุงและพัฒนาตนเองว่าจะลดลักษณะพฤติกรรมเก่า การวิเคราะห์จุดเด่น-จุดบกพร่องของตนเอง ทำให้รู้ว่าจุดเด่นและจุดด้อยของ

ตนคืออะไร อันนำไปสู่การพัฒนาตนได้ตรงกับความเป็นจริง แต่คนเราจะเกิดการพัฒนาตนได้นั้นต้องยอมรับตนเองให้ได้จึงจะนำไปสู่การพัฒนา

ขั้นที่ 3 การกำหนดปัญหาและพฤติกรรมเป้าหมาย การกำหนดเป็นการพิจารณาให้ชัดเจนว่า พฤติกรรมที่จะเลือกปรับปรุงและพัฒนาที่มีความสำคัญต่อตนเองมากที่สุด โดยพิจารณาลำดับคุณค่าลักษณะหรือพฤติกรรมที่ส่งผลเสีย หรือเป็นอันตรายต่อชีวิตของตนเองและผู้อื่น หรือเป็นลักษณะหรือพฤติกรรมที่ขัดขวางการพัฒนาชีวิตตนเองและผู้อื่น ในการกำหนดปัญหาควรพิจารณาแยกให้ได้ว่า สภาพปัญหาที่ต้องการปรับปรุงนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร หรือเป็นปัญหาที่มีสาเหตุพื้นฐานมาจากอะไรด้วย

ขั้นที่ 4 การรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน จะช่วยให้เข้าใจในพฤติกรรมเป้าหมายที่ถูกต้อง และเป็นแนวทางการเลือกเทคนิควิธีการปรับปรุงตนเองที่เหมาะสมต่อไป ข้อมูลพื้นฐานมักได้มาจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย และวิธีการวิเคราะห์พฤติกรรม

ขั้นที่ 5 การเลือกเทคนิคและการวางแผนปรับปรุงตนเอง อาจทำได้หลายวิธี เช่น วิธีการฝึกหัดปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือปรับเปลี่ยนความคิดก็ตาม ควรเลือกเทคนิควิธีที่ง่าย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการปรับปรุงหรือตามความเหมาะสมแก่ตนเอง จะใช้วิธีการเดียวหรือหลายวิธีประกอบกันก็ได้

ขั้นที่ 6 การทดลองปรับปรุง และพัฒนาตนเอง ในขั้นนี้เป็นการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ความมุ่งมั่นและการระลึกถึงความภาคภูมิใจที่เคยทำได้เป็นสิ่งสำคัญให้บรรลุความสำเร็จ การปรับปรุงแก้ไขตนเองได้นั้น จะเกิดได้ก็ต่อเมื่อมีการค้นพบข้อบกพร่องของตนเอง และยอมรับก็ต่อเมื่อมีการค้นพบข้อบกพร่องของตนเอง และยอมรับข้อบกพร่องของตนเองก่อน จึงจะยอมรับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาถ้าหากปราศจากการยอมรับในส่วนที่บกพร่องของตนเองแล้วก็ยากนักที่จะแก้ไข

ขั้นที่ 7 การประเมินและขยายผลการพัฒนาตนเอง เป็นการติดตามดูว่า การปรับปรุงและพัฒนาตนเองบรรลุผลสำเร็จเพียงใด ในกรณีที่มีข้อบกพร่องก็วิเคราะห์ดูว่ามีอะไรเป็นปัจจัยนอกเหนือจากที่เตรียมวางไว้หรือเป้าหมายขาดความชัดเจน อาจพิจารณาปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและย้อนกลับไปทบทวนการประเมินตนเอง หรือวิเคราะห์ตนเองใหม่ ถ้าการประเมินผลประสบความสำเร็จ ก็พิจารณาต่อว่าจะดำเนินการยุติผลงาน และทำให้พฤติกรรมคงอยู่ต่อไปได้อย่างไร รวมไปถึงอาจมีแรงจูงใจที่ขยายผลการพัฒนาไปยังพฤติกรรมอื่นๆต่อไปอีก

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2542) ยังได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาตนไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 สำรวจและวิเคราะห์ตนเอง ว่าสิ่งที่รับรู้ด้วยตนเองและจากผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมนั้นตรงกันหรือไม่ ซึ่งก็อาจจะให้เครื่องมือทางจิตวิทยาเข้ามาช่วย เช่น การใช้แบบสำรวจ หรือแบบสอบถาม รวมทั้งแบบทดสอบที่มีคุณภาพ นอกจากนี้จะสามารถพิจารณาตนเองได้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่มีต่อเรา และจากการสังเกตพฤติกรรมการตอบสนองที่เป็นความรู้สึกต่อสิ่งเร้าที่ผ่านเข้ามา

ขั้นที่ 2 ทำความรู้จักตนเอง การทำความรู้จักตนเองจำเป็นจะต้องเข้าใจว่าตัวตนของบุคคลนั้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) ตัวตนที่เป็นจริง (Real Self) ได้แก่ ตัวตนของเราที่แท้จริงซึ่งเป็นการรับรู้ที่ตรงกันระหว่างตัวเรากับบุคคลอื่นที่เป็นกระจกเงาให้แก่เรา

2) ตัวตนที่เราคิดว่าเป็น (Image Self) ได้แก่ ตัวตนที่เราคิดว่าเราเป็นตัวตนที่อยู่ในมโนภาพของตนอยู่ตลอดเวลา เช่น ความรู้สึกที่เราเป็นคนที่ตรงไปตรงมาแต่เพื่อนกลับมองเห็นว่าเราเป็นคนก้าวร้าว การรับรู้เช่นนี้จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ขัดแย้งขึ้น เนื่องจากสิ่งที่รับรู้ไม่ตรงกัน

3) ตัวตนที่เราอยากเป็น (Ideal Self) เป็นตัวตนที่บุคคลตั้งความหวัง ความปรารถนาที่จะมีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองและมีความตั้งใจที่จะพยายามพัฒนาตนไปสู่สิ่งที่ตั้งความหวังไว้

ขั้นที่ 3 แสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง เช่น ฝึกอบรม เปลี่ยนแปลงความคิด แสวงหาความรู้เพิ่มเติม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการพัฒนาตนเอง การพัฒนาตนเองนั้นไม่ใช่สิ่งที่ง่าย แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่ง่ายเช่นกัน เนื่องจากบุคคลมักจะทำการพัฒนาตนเองเมื่อคิดว่ามีความจำเป็นและมี สิ่งที่คาดหวังรออยู่ข้างหน้าเป็นเครื่องล่อใจให้มุ่งพฤติกรรมไปสู่จุดหมายปลายทาง ดังนั้นกลวิธีที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ในการพัฒนาตนจึงจำเป็นจะต้องมีการตั้งความหวังไว้ด้วย แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาตนอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งควรจะต้องมีการปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่อง

2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดไว้ว่า “ผู้สูงอายุ” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

วัยสูงอายุเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่มนุษย์ต้องประสบ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ปัจจุบันระบบบริการสาธารณสุขเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้การป้องกันโรคและการรักษาดีขึ้นกว่าเดิม จึงเป็นการยากที่จะกำหนดได้ ลักษณะเช่นใดที่จะเรียกว่าผู้สูงอายุ โดยทั่วไป ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เป็นวัยสุดท้ายของชีวิตที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายไปในทางที่เสื่อมลง ความต้านทานของโรคน้อยลง จิตใจอารมณ์เปลี่ยนแปลง เป็นผู้สมควรได้รับการช่วยเหลือ ได้มีการแบ่งการสูงอายุของมนุษย์ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) การสูงอายุตามวัย (Chronological Aging) หมายถึง การสูงอายุตามปีปฏิทิน โดยการนับวัน เดือน ปี ที่เกิด

2) การสูงอายุตามสภาพร่างกาย (Biological Aging) หมายถึง การสูงอายุนับจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และกระบวนการหน้าที่ที่ปรากฏขณะที่มีอายุเพิ่มขึ้น

3) การสูงอายุตามสภาพจิตใจ (Psychological Aging) หมายถึง การสูงอายุนับจากการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่ของการรับรู้ แนวความคิดความจำ การเรียนรู้ เขavnปัญญาและลักษณะของบุคลิกภาพที่ปรากฏในระยะต่างๆ ของชีวิตแต่ละคนที่มีอายุเพิ่มขึ้น

4) การสูงอายุตามสภาพสังคม (Sociological Aging) หมายถึง การสูงอายุ นับจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ สถานภาพบุคคลในระบบ

โดยสรุป ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลมีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในชีวิตสะสมไว้มากมาย

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ

ข่าวสารเป็นสิ่งที่ยังจำเป็นยิ่งสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ ข่าวสารจะทำให้มนุษย์มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ นอกจากนั้น ข่าวสารยังเป็นปัจจัยสำคัญที่มนุษย์ใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในภาวะที่ไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ความต้องการข่าวสารก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ข่าวสารมีที่มาจากหลายแหล่งด้วยกัน ขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์เลือกที่จะรับข่าวสารเรื่องนั้นๆจากแหล่งใด

แอตคิน (พีระ จิระโสภณ, 2541 อ้างอิงจาก Atkin, 1973. Anticipated Communication and Mass Media International Seeking Public Opinion Quarterly unpage.) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก ยังมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนที่ทันสมัย ทันทเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย ในการรับรู้ข่าวสารนั้น ผู้รับสารจะมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Exposure) ซึ่งกระบวนการเลือกรับสาร จะเปรียบเสมือนเครื่องกรอง (Filters) ข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์เราซึ่งแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความต้องการความเชื่อทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ฯลฯ ของแต่ละบุคคล ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 3 ขั้นตอนดังภาพประกอบ 5 และรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2.1 กระบวนการเลือกสรรการรับรู้ข่าวสาร

1) การเลือกเปิดรับ หรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) หมายถึง การที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งโดยบุคคลมักแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนทัศนคติที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึก นึกคิดของตนเอง ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารที่ไม่ลงรอยกับความเข้าใจหรือทัศนคติเดิมของตนนั้นจะก่อให้เกิดความไม่สมดุลทางจิตใจหรือความไม่สบายใจที่เรียกว่า ความไม่สอดคล้องกันทางด้านความเข้าใจ (Cognitive Dissonance) ดังที่ เฟสติงเจอร์กล่าวไว้ในทฤษฎีความไม่ลงรอยของความรู้ความเข้าใจ (Theory of Cognitive Dissonance)

2) การเลือกรับรู้หรือเลือกตีความ (Selective Perception of Selective Interpretation) เมื่อบุคคลรับข่าวสารที่สนใจแล้วจะตีความหมาย ตามความเข้าใจ ทัศนคติ

ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ ตามสภาวะร่างกาย สภาวะทางอารมณ์ และจิตใจของตนในขณะนั้น เป็นต้น

3) การเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ และทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง และมักลืมในส่วนที่ตนไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า บุคคลต่างๆจะมีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารด้วยสาเหตุต่างกันไปได้แก่ ความเหงา ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม และต้องการมีเพื่อน ไม่สามารถอยู่ได้เพียงลำพังต้องหันมาสื่อสารกับผู้อื่น ความอยากรู้อยากเห็น เพราะมนุษย์มีสัญชาตญาณในความต้องการรับรู้ข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ประโยชน์ใช้สอย โดยได้รับรู้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ของตนเอง อาจจะได้รับความรู้ ความสนุกสนาน ความสุขกายสบายใจ

แคลปเปอร์ (ธนวดี บุญลือ, 2541; อ้างอิงจาก Klapper, 1967) สรุปว่า โดยทั่วไปแล้วคนมีแนวโน้มที่จะเลือกรับเนื้อหาที่สอดคล้องกับทัศนคติ และความสนใจที่มีอยู่ และจะหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ขัดแย้งกับทัศนคติกับความสนใจของตน เช่นเดียวกับไรท์ ที่กล่าวว่า คนจะเลือกรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาที่เขาคิดว่าน่าสนใจที่สุด และจะพึงสนใจเมื่อสอดคล้องกับประสบการณ์และความคิดเห็นเดิมของตนที่มีอยู่

นอกจากนั้นแอตคิน (เสรี วงษ์มณฑา, 2541; อ้างอิงจาก Atkin, 1973) กล่าวว่าบุคคลจะเลือกรับข่าวสาร จากสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับราคาตะเอนเปรียบเทียบกับผลตอบแทน (Reward Value) กับการลงทุนลงแรง (Expenditures) และพันธะผูกพัน (Liabilities) ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่ได้รับสูงกว่าการลงทุนลงแรง หรือต้องใช้ความพยายามที่จะรับรู้หรือทำความเข้าใจแล้ว บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้น แต่ถ้าผลประโยชน์ที่ได้รับน้อยกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลก็อาจจะเฉยเมยต่อข่าวสารนั้น แอตคิน ยังชี้ให้เห็นอีกด้วยว่า การแสวงหาข่าวสารหรือความต้องการสื่อมวลชนของปัจเจกบุคคลนั้น คือ ต้องการได้รับข่าวสาร และความบันเทิงซึ่งความต้องการข่าวสารนั้นเกิดจากความไม่รู้ หรือไม่แน่ใจของปัจเจกบุคคลที่มาจาก

1) การมองไม่เห็นความสอดคล้องต้องกันระหว่างระดับความรู้ของปัจเจกบุคคลขณะนั้น กับระดับความต้องการที่อยากจะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Extrinsic Uncertainty) และโดยเฉพาะถ้าเป็นสิ่งที่สำคัญก็ยิ่งอยากมีความรู้ ความแน่ใจสูง

2) การมองไม่เห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างความรู้ที่มีอยู่ของปัจเจกบุคคลขณะนั้น บนความรู้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งกำหนดโดยระดับความสนใจส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคลขณะนั้นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Intrinsic Uncertainty)

อย่างไรก็ตามในการเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น ยังมีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเปิดรับสื่อมวลชน คือ (พีระ จีโรโสภณ. 2541)

1) ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและจิตวิทยาส่วนบุคคล ซึ่งมีแนวความคิดว่า คนเราแต่ละคนมีความแตกต่างเฉพาะตัวบุคคลอย่างมากในด้านโครงสร้างทางจิตวิทยาส่วนบุคคลซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน การดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสติปัญญาความคิด ทัศนคติ ตลอดจนกระบวนการของการรับรู้ การเรียนรู้ การจูงใจ

2) ปัจจัยด้านสภาพความสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากมนุษย์เราจะยึดติดกับกลุ่มสังคมที่ตนสังกัดอยู่เป็นกลุ่มอ้างอิง (Reference Group) ในการตัดสินใจที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมใดๆ ก็ตาม นั่นคือมักจะคล้อยตามกลุ่มในด้านความคิด ทักษะ และพฤติกรรมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนอกระบบสื่อสารเชื่อว่าลักษณะต่างๆ ได้แก่ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ทำให้เกิดความคล้ายคลึงของการเปิดรับเนื้อหาของการสื่อสาร รวมถึง การตอบสนองต่อเนื้อหาดังกล่าวแตกต่างกันด้วย

จากที่กล่าวมาแล้วในกระบวนการเลือกรับข่าวสารต่าง ๆ ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ คือ ประสบการณ์ ทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารแตกต่างกัน การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสารผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสาร เพื่อตอบสนองจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งของตนภูมิหลังที่แตกต่างกันย่อมทำให้มีความสนใจต่างกัน การศึกษา และสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่าง ในพฤติกรรม的开รับสื่อ และเนื้อหาข่าวสาร ความสามารถในการรับสาร เกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจที่ทำให้พฤติกรรม的开รับทางข่าวสารต่างกัน บุคลิกภาพทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้าวจิตใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร

สรุปจากการศึกษาการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งพอใจที่จะเปิดรับเนื้อหาข่าวสารใดๆ ขึ้นอยู่กับการเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากเนื้อหานั้นๆ ซึ่งไม่เพียงแต่เพื่อนำไปใช้เพื่อการพูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นในการดำรงชีวิตประจำวันแต่ยังรวมถึงประโยชน์ในการตัดสินใจ ด้วยการที่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนเลือกเปิดรับสื่อและประเภทของเนื้อหาข่าวสารใดๆ นั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่มีต่อและประโยชน์ที่จะได้รับจากสื่อ และเนื้อหาข่าวสารนั้นๆ ด้วย

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้เทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยี

แนวคิดของบิลล์ เกตส์ (Bill Gate) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษานับว่าเป็นการเปิดโลกใหม่ด้านการศึกษา แนวความคิดดังกล่าวเป็นการเปิดโลกใหม่ด้านการศึกษาด้วยการนำระบบคอมพิวเตอร์สมัยใหม่และทางด่วนข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ทั่วโลกเข้ามาเป็นตัวกระตุ้น การปฏิวัติระบบการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม ถึงแม้จะย่ำว่าห้องเรียนยังคงมีอยู่เหมือนเดิมเพื่อลดการต่อต้านเทคโนโลยี แต่การเรียนการสอนในอนาคตจะต้องเปลี่ยนไปมาก ความหวังของนักเรียนทุกคนคือ การเปิดโอกาสให้เด็กสามารถเรียนรู้เป็นรายบุคคลโดยมีการวางแผนร่วมกับครู ถ้าคนในวงการศึกษามิปรับเปลี่ยนจะล่าช้ากว่าวงการอื่นๆ อย่างแน่นอน ซึ่งมีแนวทางการนำเทคโนโลยีมาใช้ดังนี้ (รุ่ง แก้วแดง, 2543)

1) การเรียนไม่ได้มีเฉพาะในห้องเรียน ในโลกยุคปัจจุบัน คนสามารถที่จะเรียนได้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางด่วนข้อมูล (Information Superhighway) ซึ่งกำลังจะมีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาของมนุษย์

2) ผู้เรียนมีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล บิลล์ เกตส์ ได้อ้างอิงทฤษฎีอาจารย์วิชาการศึกษาที่ว่า เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันจึงจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับ

ความแตกต่างระหว่างบุคคลเพราะเด็กแต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์ และการมองโลก แตกต่างกันไป

3) การเรียนที่ตอบสนองความต้องการรายคน การศึกษาที่สอนเด็กจำนวนมาก โดยรูปแบบที่จัดเป็นรายชั้นเรียน ในปัจจุบันไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายคนได้ แต่ด้วยอำนาจและประสิทธิภาพของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การเรียนตามความต้องการของแต่ละคน ซึ่งเป็นความฝันของนักศึกษามานานแล้วนั้น สามารถจะเป็นจริงได้โดยมีครูคอยให้การดูแลช่วยเหลือ และแนะนำ

4) การเรียนโดยใช้สื่อประสม ในอนาคตห้องเรียนทุกห้องจะมีสื่อประสมจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เด็กสามารถเลือกเรียนเรื่องต่างๆ ได้ตามความต้องการ

5) บทบาทของทางด่วนข้อมูลกับการสอนของครู ด้วยระบบเครือข่ายทางด่วนข้อมูล จะทำให้ได้ครูที่สอนเก่ง จากที่ต่างๆ มากมายมาเป็นต้นแบบ และสิ่งที่ครูสอนนั้นแทนที่จะใช้กับเด็กเพียงกลุ่มเดียว ก็สามารถสร้าง Web Site ของตนขึ้นมาเพื่อเผยแพร่ จะช่วยในการปฏิวัติการเรียนการสอนได้มาก

6) บทบาทของครูจะเปลี่ยนไป ครูจะมีหลายบทบาทหน้าที่ เช่น ทำหน้าที่เหมือนครูฝึกของนักเรียนคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำเป็นเพื่อนของผู้เรียน เป็นทางออกที่สร้างสรรค์ให้กับเด็ก และเป็นสะพานการสื่อสารที่เชื่อมโยงระหว่างเด็กกับโลก ซึ่งคือบทบาทที่ยิ่งใหญ่ของครู

7) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง จะใช้ระบบทางด่วนข้อมูลคอมพิวเตอร์ช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เช่น การส่ง e-mail จากครูถึงผู้ปกครอง เป็นต้น

ลักษณะของเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1) การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี (Learning about Technology) ได้แก่ การเรียนรู้ระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์ เรียนรู้จนสามารถใช้ระบบคอมพิวเตอร์ได้ ทำระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นสื่อสารข้อมูลทางไกลผ่าน e-mail และ Internet เป็นต้น

2) การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี (Learning by Technology) ได้แก่ การเรียนรู้ความรู้ใหม่ๆ และฝึกความสามารถ ทักษะบางประการ โดยใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ทางเทคโนโลยีที่ส่งผ่านดาวเทียม การค้นคว้าเรื่องที่สนใจผ่าน Internet เป็นต้น

3) การเรียนรู้กับเทคโนโลยี (Learning with Technology) ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยระบบการสื่อสาร 2 ทาง (Interactive) กับเทคโนโลยี เช่น การฝึกทักษะภาษา กับโปรแกรมที่ให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความถูกต้อง (Feedback) การฝึกการแก้ปัญหา กับสถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นต้น

ปัจจัยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยพื้นฐานคือ การสร้างความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ให้มีสมรรถนะและจำนวนเพียงพอต่อการใช้งานของผู้เรียน รวมถึงการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีได้ตลอดเวลา จะเป็นปัจจัยเบื้องต้นของการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สิ่งที่ควรเป็นปัจจัยเพิ่มเติมคือ

1) ครูสร้างโอกาสในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ปัจจัยที่จะผลักดันให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่า คือการที่ครูออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมประกอบการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้กระบวนการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งจากการสังเกตในสถานการณ์จริง การทดลอง การค้นคว้าจะสื่อสิ่งพิมพ์ และจากสื่อ Electronic เช่น จาก Website เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการทำโครงการอิสระสนองความสนใจ เป็นกิจกรรมที่ต้องฝึกปฏิบัติจาก Software สำเร็จรูป เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการบันทึก วิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอรายงานด้วยคอมพิวเตอร์

2) ครู และผู้เรียนจัดทำระบบแหล่งข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูลสารสนเทศ (Information Sources) เป็นตัวเสริมที่สำคัญที่ช่วยเพิ่มคุณค่าของระบบสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ครู และผู้เรียนควรช่วยกันแสวงหาแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่มีเนื้อหาสาระตรงกับหลักสูตร หรือสนองความสนใจของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวบรวมแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่เป็น Software ชื่อของ Websites รวมถึงการลงทุนจัดซื้อ Software จากแหล่งจำหน่าย การจ้างให้ผู้เชี่ยวชาญจัดทำหรือจัดทำพัฒนาขึ้นมาเองโดยครู และนักเรียน

3) สถานศึกษาจัดศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ (Learning Resources Center) เป็นตัวชี้วัดสำคัญประการหนึ่งของศักยภาพของสถานศึกษาที่จะส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของครู และผู้เรียน ปกติมักนิยมจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุด จนเกิดคำศัพท์ที่ว่าห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) หรือชื่อ Websites ต่างๆ ซึ่งควรจัดทำระบบ Catalog และดัชนีให้สะดวกต่อการสืบค้น

4) การบริการของกรมหรือหน่วยงานกลางทางเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ กรอบต้นสังกัดหรือหน่วยงานกลางด้านเทคโนโลยีควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษาด้วยการบริการด้านข้อมูลสารสนเทศ เช่น จัดทำเอกสารรายเดือน รายงาน Software ในท้องตลาด แจกชื่อ Websites ใหม่ๆ พร้อมสาระเนื้อหาโดยย่อ จัดทำคลังข้อมูลความรู้ Knowledge Bank เพื่อการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ผ่านสื่อ Electronic หรือสื่อทางไกลผ่านดาวเทียมเผยแพร่สนองความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนเป็นประจำ นอกจากนี้การรวบรวมผลงานของครูและนักเรียนในการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีที่เรียกว่า Best Practices จะเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับครูและนักเรียนทั่วไปที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยการเรียนการสอน

5. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

5.1 แนวคิดเกี่ยวกับเพศ

เพศ หมายถึง รูปที่แสดงให้รู้ว่าหญิงหรือชาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 801) ในขณะที่ประมะ สตะเวทิน (2546: 114) ได้นำเสนอเกี่ยวกับ เพศ ไว้ว่า จากการวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องได้แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาท และกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงจึงมักเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ โอนอ่อนผ่อนตามเป็นแม่บ้านแม่เรือนจากงานวิจัยยังพบอีกว่า ผู้หญิงถูกชักจูงได้ง่ายกว่าผู้ชาย ในขณะที่ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550: 41) ได้กล่าวไว้ว่า ความแตกต่างทางเพศ ทำให้บุคลลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารต่างกัน คือ เพศหญิงมีแนวโน้ม มีความต้องการ

ที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย นอกจากนี้เพศหญิงและเพศชาย มีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยมและทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน

5.2 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา

การศึกษา เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทัศนคติและพฤติกรรมแตกต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงจะได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะเป็นผู้มีความกว้างขวางและเข้าใจสารได้ดี แต่จะเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ ถ้าไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลเพียงพอ ในขณะที่คนมีการศึกษาน้อยมักจะใช้สื่อประเภทวิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ หากผู้มีการศึกษาสูงมีเวลาว่างพอก็จะใช้สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ แต่หากมีเวลาจำกัดก็มักจะแสวงหาข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าประเภทอื่น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550: 41)

5.3 แนวคิดเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ รายได้และสถานภาพทางสังคมของบุคคล มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสารเพราะแต่ละคนมีวัฒนธรรม ประสบการณ์ ทัศนคติ ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกัน ปัจจัยบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้รับสารแต่ละคน เช่น ปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคมที่จะมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสาร (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550: 41) ซึ่งรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสาร เพราะแต่ละคนมีวัฒนธรรม ประสบการณ์ ทัศนคติ ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกัน ปัจจัยบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับ ตัวผู้รับสารแต่ละคน เช่น ปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคมที่จะมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสาร

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สัญญา รักชาติ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะปกติดังนี้ รับประทานอาหารวันละ 3 มื้อ ดื่มน้ำวันละ 6 - 8 แก้ว ไม่สูบบุหรี่ นอนหลับวันละ 4-6 ชั่วโมง มีการขับถ่ายปัสสาวะและอุจจาระเป็นปกติ มีการออกกำลังกายโดยการเดิน มีการพักผ่อนหย่อนใจโดยการคุยกับเพื่อนฝูงและทำงานอดิเรก มีการร่วมการทำกิจกรรมทางสังคม มีการป้องกันอุบัติเหตุทั้งภายในและภายนอกบ้าน ส่วนใหญ่ไม่มีการตรวจสุขภาพประจำปีและสามารถปฏิบัติกิจกรรมประจำวันได้โดยตนเอง สำหรับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองตามพัฒนาการพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำใจยอมรับเมื่อเกิดความรู้สึกเหงา หงุดหงิด โกรธหรือเสียใจ รวมทั้งยอมรับกับบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ลดลง การเจ็บป่วยและการสูญเสีย ส่วนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะเบี่ยงเบนทางสุขภาพ พบว่าเมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อยจะไปรับการรักษาที่สถานีนานามัย เมื่อเจ็บป่วยรุนแรงจะไปรักษาที่โรงพยาบาลชุมชน มีการปฏิบัติตามแพทย์สั่งเพื่อบรรเทาและได้รับรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจากบุคลากรทางสาธารณสุข การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง พบว่า ปัจจัยพื้นฐานได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้ และเขตที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองที่

ระดับนัยสำคัญ .05 สำหรับระดับคุณภาพชีวิตพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับคุณภาพชีวิต พบว่าระดับการศึกษาและรายได้มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว และเขตที่อยู่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

นครินทร์ ชื่อสัตย์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ชมรมผู้สูงอายุกับการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 195 คนโดยอยู่ในช่วงอายุ 60 – 65 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดคือระดับประถมศึกษา จำนวน 163 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพเดิมค้าขาย จำนวน 110 คน การเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุคือได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพร่างกายน้อยกว่า 3 ปี ด้วยการวิ่ง/เดิน จำนวน 134 คน เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาด้วยการนั่งสมาธิ วิปัสสนาเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลในโอกาสสำคัญ จำนวน 131 คน เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและรายได้โดยการเข้าร่วมอบรมวาดเพื่อสุขภาพ 145 คน เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่ชมรมจัดขึ้นคือกิจกรรม การร้องเพลง 139 คน เข้าร่วมการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ เป็นอาสาสมัครในชุมชน 125 คน เข้าร่วมกิจกรรมทัศนศึกษาโดยการทำงานของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี /เทศบาลอื่น 145 คน เข้าร่วมการประชุมกรรมการ / สมาชิก ประจำเดือนเพื่อดูข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของชมรม 165 คน และเยี่ยมเยียนสมาชิกที่เจ็บป่วย 200 คน ระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้สูงอายุต่อชมรมผู้สูงอายุกับการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับปานกลาง

2) เปรียบเทียบระดับความแตกต่างทางความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อชมรมผู้สูงอายุกับการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ผลเป็นดังนี้

2.1) ผู้สูงอายุในชมรมที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อชมรมผู้สูงอายุกับการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ ในภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่ในรายด้านแตกต่างกัน คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 66 - 70 ปี และ 71 - 80 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อชมรมผู้สูงอายุกับการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ ต่ำกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 - 65 ปี

2.2) ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อชมรมผู้สูงอายุกับการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ ในภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่ในรายด้านแตกต่างกัน คือ ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญา และปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่ำกว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

2.3) ผู้สูงอายุที่มีอาชีพเดิมแตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อชมรมผู้สูงอายุกับการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ ในภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่ในรายด้านแตกต่างกัน คือ ผู้สูงอายุที่มีอาชีพรับจ้างมีระดับความคิดเห็นต่ำกว่าผู้สูงอายุที่มีอาชีพ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และการเกษตร

วรนุช สิปยารก (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรมการพึ่งตนเองในผู้สูงวัย ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยถดถอยแบบพหุคูณปรากฏในกลุ่มรวมว่า ตัวทำนายทางด้านจิตลักษณะและสถานการณ์สามารถทำนายพฤติกรรมทั้งสามนี้ได้ระหว่าง 27.3% ถึง 37.3% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การเปรียบเทียบทางสังคม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนจากภาครัฐ นอกจากนี้ยัง

ปรากฏอีกว่า ผู้สูงอายุเพศชายมีความเสี่ยงในพฤติกรรมกาารพึ่งตนเองด้านสุขภาพ และพฤติกรรมกาารพึ่งตนเองด้านสังคม ส่วนผู้สูงวัยที่มีอายุมากมีความเสี่ยงในพฤติกรรมกาารพึ่งตนเองด้านสุขภาพ และพฤติกรรมกาารพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

ใจแก้ว วิสายอน (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมด้านสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือด้านวัฒนธรรม ประเพณี ด้านการศึกษา ศาสนาและด้านการพัฒนาชุมชน

2) ผลการเปรียบเทียบระดับบทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมด้านสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศและหมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

3) ข้อเสนอแนะบทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมด้านสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับจากมากไปน้อยมีดังนี้ ผู้สูงอายุควรได้แสดงความคิดเห็นในการพัฒนา ส่วนมากจะถูกกลืน ควรให้ออกาสผู้สูงอายุปฏิบัติงานด้านประเพณีกับคนทุกวัย ควรเชิญผู้สูงอายุสอนนักเรียน เช่น อาชีพต่างๆ และการปฏิบัติตนในสังคมหรือกลุ่มผู้สูงอายุ อบต. ควรมีรางวัลพิเศษ หรือมีการเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุ อบต. ควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นหลายๆ ด้าน เพราะผู้สูงอายุมีประสบการณ์

ศิรินุช ฉายแสง (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยทางชีวสังคม 5 ตัวแปร กลุ่มปัจจัยนำ 6 ตัวแปร กลุ่มปัจจัยเอื้อ 2 ตัวแปร และปัจจัยเสริม 2 ตัวแปร รวม 15 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ในเชิงเส้นกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาค่าเท่ากับ .745 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 15 ตัวร่วมกัน สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 55.6 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .387

2) ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีทั้งหมด 6 ตัวแปร ได้แก่ ความเชื่อความสามารถตนเองในการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (X7) การได้รับแรงสนับสนุนจากผู้นำชุมชนและชาวบ้าน (X15) การรับรู้ประโยชน์ของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (X10) อาชีพหลัก (X4) และการได้รับแรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (X14) และสถานภาพ (X3) โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาค่าเท่ากับ .739 ตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 54.6 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ .387

3) สมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานเขียนได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = .588 + .399 X7 + .127 X15 + .169 X10 + .199 X4 + .114 X14 - .096 X3$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z_y = .428 Z7 + .171 Z15 + .193 Z10 + .147 Z4 + .131 Z14 - .083 X3$

สุขเกษม ร่วมสุข (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า

- 1) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอำนาจเจริญ อยู่ในระดับดี
- 2) ปัจจัยร่วม ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ อายุ และสถานภาพสมรส
- 3) ปัจจัยสนับสนุนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารจากครอบครัวและเพื่อน การสนับสนุนทางอารมณ์ และการสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ การเงินและแรงงาน
- 4) ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 13 ตัวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอำนาจเจริญ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง .002-1.000 (ไม่คิดเครื่องหมาย)
- 5) ตัวแปรอิสระที่ดีที่สุดที่ใช้ทำนายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอำนาจเจริญ มี 4 ตัวแปร คือ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารจากครอบครัวและเพื่อน อายุ การสนับสนุนทางอารมณ์ และการสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ การเงินและแรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้งสี่ตัวรวมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอำนาจเจริญได้ร้อยละ 39.40

6) สมการพยากรณ์พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งเขียนในรูปคะแนนดิบ คะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $Y' = 1.939 + 0.257 (S2) + 0.155 (S3) - 0.008 (Age) + 0.099 (S1)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Zy' = 0.328 (ZS2) + 0.199 (ZS3) - 0.171 (ZAge) + 0.127 (ZS1)$

อาทิตยา ทะวงศ์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ตำบลข่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยมีพฤติกรรมด้านการดูแลตนเองโดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ และพฤติกรรมการดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับพฤติกรรมการดูแลตนเองตามภาวะการเจ็บป่วยพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลตนเอง ได้แก่ อาการไข้หวัด อาการปวดหลัง ปวดข้อ ปวดเอว โรคผิวหนังและท้องผูก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ดูแลตนเองโดยผู้สูงอายุจะซื้อยามารับประทานเอง ส่วนโรคเจ็บป่วยเรื้อรังผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะดูแลตนเองโดยการไปพบแพทย์ อาการที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ดูแลตนเองโดยไม่ใช้ยา ได้แก่ อาการเบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ นอนไม่หลับ และมีความวิตกกังวล เครียด ไม่สบายใจ ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว อาชีพ และการเข้าร่วมกิจกรรมสังคม ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส การมีโรคประจำตัวและการรับบริการสุขภาพ

ชนะ ธนสาร และคณะ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาผู้สูงอายุในค่ายบูรณัตร์ ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน
- 2) ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน

3) ผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาเดิมที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิตที่แตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในค่ายบูรฉัตร ราชบุรีมีภาวะสุขภาพจิตแตกต่างจากผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตอื่นของราชบุรี และต่างจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิตที่แตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ต่อเดือนมีภาวะสุขภาพจิตแตกต่างกับสูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 15,001 บาท ขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- 5) ผู้สูงอายุที่มีที่มาของรายได้ที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน
- 6) ผู้สูงอายุที่มีการเยี่ยมเยียนของบุตรหลานที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน
- 7) ผู้สูงอายุที่มีการปฏิบัติศาสนกิจตามความเชื่อของศาสนาแตกต่างกัน
- 8) ผู้สูงอายุที่มีการเข้ากลุ่มพบปะสมาคมกับเพื่อนบ้านที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิต
- 9) ผู้สูงอายุที่มีความผิดปกติของสายตาที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน
- 10) ผู้สูงอายุที่มีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน
- 11) ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน
- 12) ผู้สูงอายุที่มีการสูบบุหรี่ที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน
- 13) ผู้สูงอายุที่มีการดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกันมีภาวะสุขภาพจิต

นครไทย จันสวีสดี (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ในโครงการหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในกลุ่มผู้สูงอายุกรณีการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังจี้ใต้ อำเภอตองเจริญ จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุกู้ข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ในการดูแลสุขภาพตามหลักโครงการหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 23.9 ระดับปานกลาง ร้อยละ 48.3 และระดับน้อย ร้อยละ 27.8 เมื่อจำแนกตามประเภทแหล่งข้อมูลข่าวสาร ผู้สูงอายุกู้ข่าวสารจาก อสม. มากที่สุด ($\bar{X}=4.36$) รองลงมา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (หมออนามัย) ($\bar{X}=4.19$) และแผ่นพับ ($\bar{X}=3.09$) ผู้สูงอายุมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ในการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานในโครงการหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.8 ระดับปานกลาง ร้อยละ 51.2 และระดับน้อย ร้อยละ 22.0 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ “การรับรู้ข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการดูแลสุขภาพตามโครงการหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ของประชาชนในเขตรับผิดชอบองค์การบริหารส่วนตำบลวังจี้ใต้ อำเภอตองเจริญ จังหวัดพิจิตร” จากผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุกู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลมากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการประชุมชี้แจงหรือพัฒนาศักยภาพของสื่อบุคคลในเรื่อง สิทธิประโยชน์ในโครงการหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง

ธาริน สุขอนันต์ และคณะ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง ร้อยละ 64.2 รองลงมาเป็นระดับดี ร้อยละ 24.8 และระดับไม่ดี ร้อยละ 11.0 เมื่อพิจารณารายได้พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านร่างกาย สภาพแวดล้อม และจิตใจ ตามลำดับ ส่วนที่อยู่ในระดับดี คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจำแนกตามปัจจัยส่วน

บุคคล พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูง อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในปัจจัยต่อไปนี้เป็น อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้, การเป็น สมาชิกกลุ่มทางสังคมและการรับสวัสดิการกองทุนผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60-69 ปี, การศึกษาตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไป, อาชีพข้าราชการบำนาญ, รายได้เฉลี่ยมากกว่า 5,001 บาท, เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม, และไม่รับสวัสดิการกองทุน ผู้สูงอายุ จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่ากลุ่มอื่น จากผลการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเน้นการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุคุณภาพชีวิตให้มากขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตจากปานกลางไปสู่ระดับดี

วิชัย เสนอชุ่ม และคณะ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยพยากรณ์บทบาทของสมาชิกในครอบครัวในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทของสมาชิกในครอบครัวในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ คือ การศึกษาระดับการศึกษา ($r = .19$) การมีและการเข้าถึงทรัพยากร ($r = .22$) สัมพันธภาพในครอบครัว ($r = .18$) การสนับสนุนจากภาครัฐ ($r = .25$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับบทบาทสมาชิกในครอบครัวในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ คือ การมีโรคประจำตัวของผู้สูงอายุ ($r = .14$) จำนวนผู้สูงอายุต้องรับผิดชอบดูแล ($r = .14$) และปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์บทบาทของสมาชิกครอบครัวในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ สัมพันธภาพในครอบครัว การมีและเข้าถึงทรัพยากร การมีโรคประจำตัวของผู้สูงอายุ มีประสิทธิภาพการพยากรณ์ ร้อยละ 38.0 ($R^2 = .38$)

ชุตติเดช เจริญดอน (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีความพอใจกับคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ร้อยละ 50.4 และพอใจด้านจิตใจร้อยละ 52.7 ปัจจัยที่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย 6 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ภาวะสุขภาพ การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม การศึกษา อาชีพและอายุ โดยสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ได้ร้อยละ 30.5 ปัจจัยที่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ 4 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ภาวะสุขภาพ การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม และสัมพันธภาพในครอบครัว โดยสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตด้านจิตใจได้ร้อยละ 21.5 บุคลากรสาธารณสุขควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว องค์กรท้องถิ่นควรร่วมให้การส่งเสริมกิจกรรมเหล่านี้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุในชนบท

อารดา ธีระเกียรติกำจร (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60-74 ปี สมรสและคู่สมรสยังมีชีวิตอยู่ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ก่อนอายุ 60 ปี ประกอบอาชีพหลักที่มีรายได้ไม่แน่นอน เช่น รับจ้างทั่วไป แม่บ้าน เป็นต้น จากการวัดระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยเฉลี่ยของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับดี คือ มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตเท่ากับ 4.32 จากคะแนนเต็ม 5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คะแนนเฉลี่ย 3 อันดับแรกคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพและด้านสังคม ($\bar{X} = 4.9, 4.7$ และ 4.39 ตามลำดับ)

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร คือ อาชีพหลักก่อนอายุ 60 ปี (รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ) ระดับการศึกษาและสถานภาพสมรส ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ .05 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้แก่ อายุและปัจจัยด้านสุขภาพ (การมีโรคประจำตัว) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยปัจจัยด้านเพศไม่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก โดยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี และด้านสภาพร่างกายที่ดี ตามลำดับ ในขณะที่ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และด้านการตัดสินใจด้วยตนเองมีระดับคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต พบว่าด้านสภาพ อารมณ์ที่ดี มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ปัจจัยด้านความกว้างแหว่ อ่างกว้าง และปัจจัยด้านความสบายใจ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ใน ครอบครัว มิตรสหายและเพื่อนบ้าน ด้านการรวมกลุ่มทางสังคมมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ปัจจัย ด้านการอุทิศและการได้รับการยอมรับจากชุมชน ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยด้านการดำรงชีพ และปัจจัยด้านรายรับและรายจ่าย คุณภาพชีวิตด้านสภาพร่างกายที่ดี มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยด้านการใส่ใจเรื่องสุขภาพ และปัจจัยด้านการบริโภคที่ดี และ สุดท้ายด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ปัจจัยด้านความเป็นอิสระทางความคิด และปัจจัยการเลือกทำในสิ่งที่ต้องการ

ดวงใจ คำคง (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลลำสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้สูงอายุในตำบลลำสินธุ์มีอายุเฉลี่ย 70.2 ปี ครั้งหนึ่งมีอายุ 60-69 ปี

2) คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 48.2 ระดับคุณภาพชีวิตรายได้อยู่ในระดับสูง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีด้านปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง

3) ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตพบว่า ปัจจัยด้านอายุและสถานภาพหม้าย มีผลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสภาพภาพสมรสมีผลทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฑาทิพย์ งอยจันทร์ศรี (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียงในชุมชนเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียงได้รับการเยี่ยมบ้านโดยอาสาสมัครสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครสาธารณสุขได้รับการพัฒนาทักษะในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุและผู้ดูแลมีความพึงพอใจในบริการสุขภาพที่มี ความต่อเนื่องมากขึ้น ทีมผู้ให้บริการมีแนวปฏิบัติในการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียงที่ ชัดเจน ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียงเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลตนเองและสามารถพึ่งตนเองได้ดีกว่าเดิม

สุคี ศิริวงศ์พากร (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่เปิดรับสื่อโทรทัศน์เป็นประจำ เปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงนานๆ ครั้ง เปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์นานๆ ครั้ง เปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตนานๆ เปิดรับสื่อกิจกรรมนานๆ ครั้ง และเปิดรับสื่อบุคคลบ่อยครั้ง และมีความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การศึกษา รายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนเพศและสถานะการพักอาศัยต่างกันความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุจากทุกสื่อ ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง สิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต สื่อกิจกรรม และสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กงพัฒน์ แกมนิล และพรทิพย์ คำพอ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ: บ้านโคกสะอาด หมู่ที่ 4 ตำบลหอค้า อำเภอมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้ระดับสูงและการปฏิบัติในระดับดีเพิ่มขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังได้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ 6 โครงการ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณและความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีและผลการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความรู้และมีการปฏิบัติกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคอย่างต่อเนื่อง และจากการศึกษาความรู้และการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ พบว่าด้านที่มีความรู้ ระดับสูง และการปฏิบัติในระดับดีน้อยที่สุด คือการมีสุขภาพจิตที่ดีอยู่เสมอ ดังนั้นผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดีเช่น การจัดกิจกรรมวัน ผู้สูงอายุการรดน้ำดำหัว เนื่องในวันสงกรานต์การปฏิบัติธรรมในวันพระ หรือกิจกรรมรื่นเริงอื่นๆ และการ วางแผนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิค A-I-C ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุซึ่งสามารถนำเทคนิค A-I-C ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่นๆ ได้

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุใน กรุงเทพมหานคร จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไป (ตาม พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546) ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จาก 50 เขตการปกครอง ซึ่งมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ประมาณ 906,000 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2555)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไป (ตาม พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546) ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน จาก 50 เขตการปกครอง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายชั้นตอน (Multi-stratified random sampling) ประกอบด้วย

1) ใช้การเปิดตารางตารางสำเร็จรูปสำหรับเปรียบเทียบประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจากการใช้สูตรของ Taro Yamane ผู้วิจัยได้กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่น ในการเลือกตัวอย่างที่ 95% ค่าระดับความคลาดเคลื่อน 5% โดยสูตรดังนี้ (มนต์ชัย เทียนทอง, 2549)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการคำนวณ

$$n = \frac{906,000}{1 + 906,000 \times 0.05^2}$$
$$= \frac{906,000}{22650025}$$
$$= 399.99$$

จากการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เพื่อให้การเก็บข้อมูลสามารถครอบคลุมได้ทุกเขต ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน

2) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเขตการปกครองจำนวน 10 เขต จาก 50 เขต โดยทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก (Drawing)

3) กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากเขตการปกครอง 10 เขต โดยจะคำนวณตามสัดส่วนประชากรในแต่ละเขตพื้นที่

4) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลากเพื่อให้ได้ตัวแทนในแต่ละกลุ่ม สุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ที่กำหนดให้ได้สัดส่วนตามประชากรในแต่ละเขตพื้นที่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาจากกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ โดยแบบสอบถามได้มาจากการค้นคว้าและดัดแปลงจากแนวความคิดและงานที่วิจัยใกล้เคียงที่มีผู้เคยวิจัยมาก่อนหน้านี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมและเที่ยงตรงมากที่สุด แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะการพักอาศัย ซึ่งมีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และ/หรือเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง และผู้สูงอายุ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) ศึกษางานวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม รวมถึงศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม

3) นำข้อมูลจากข้อ 1-2 มาสร้างแบบสอบถามเรื่อง การพัฒนาตนเองการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครในยุคเครือข่ายสังคมประกอบด้วย 2 ตอน

5) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

6) นำแบบสอบถามมาหาความเที่ยงตรง และปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7) นำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูลกับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนเฉพาะจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามแบบของครอนบาค (Cronbach, 1984: 61) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า .75 ผลการทดสอบเครื่องมือพบว่า มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .83

9) เมื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง จากจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในกรุงเทพมหานคร จาก 50 เขต วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Multi Stage Sampling ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเขตการปกครองจำนวน 10 เขต จาก 50 เขต โดยทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก (Drawing)

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากเขตการปกครอง 10 เขต โดยจะคำนวณตามสัดส่วนประชากรในแต่ละเขตพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Simple Random Sampling โดยใช้วิธีการจับฉลาก เพื่อให้ได้ตัวแทนในแต่ละกลุ่ม สุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ที่กำหนดให้ได้สัดส่วนตามประชากรในแต่ละเขตพื้นที่

4. สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	การพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	การพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	การพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	การพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	การพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 การทดสอบสมมติฐาน

- 1) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน ใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน
- 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ในกรณีที่ผลการทดสอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)
- 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารกับการพัฒนาตนเอง ในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครด้วยสถิติไคส์แควร์ (Chi-Square)
- 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม ของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุใน กรุงเทพมหานคร จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและสามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี
3. พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ
4. พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ
5. การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม
6. การทดสอบสมมติฐาน

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไป (ตาม พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546) ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน จาก 50 เขตการปกครอง สามารถนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบ ความเรียง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	400	100.0	
เพศ			
ชาย	178	44.5	2
หญิง	222	55.5	1
การศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	172	43.0	2
ปริญญาตรี	208	52.0	1
สูงกว่าปริญญาตรี	20	5.0	3

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			
น้อยกว่า 10,000 บาท	96	24.0	2
10,001-20,000 บาท	226	56.5	1
20,001-30,000 บาท	60	15.0	3
30,001-40,000 บาท	16	4.0	4
มากกว่า 40,000 บาท	2	.5	5
ลักษณะการพักอาศัย			
อยู่คนเดียว	74	18.5	2
อยู่กับครอบครัว	326	81.5	1

จากตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.5 และพักอาศัยอยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 81.5

2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี

จากการสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุเกี่ยวกับประสบการณ์เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุจำนวน 400 คน สามารถนำเสนอข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 จำนวน ร้อยละของประสบการณ์เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม			
	400	100.0	
ประสบการณ์เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ			
เคย	306	76.5	1
ไม่เคย	94	23.5	2

จากตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน ร้อยละของประสบการณ์เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงเคยมีประสบการณ์เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 76.5

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุผ่านสื่อเทคโนโลยีต่างๆ

สื่อ	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร	ลำดับ
วิทยุโทรทัศน์	2.50	.715	เป็นประจำ	1
วิทยุกระจายเสียง	1.67	.776	นานๆ ครั้ง	4
สื่อสิ่งพิมพ์	1.89	.796	บ่อยครั้ง	2
อินเทอร์เน็ต	1.76	.816	บ่อยครั้ง	3

จากตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุผ่านสื่อเทคโนโลยีต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นประจำ

3. พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

จากการสำรวจพฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน สามารถนำเสนอข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
1. รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ออกมาใหม่ๆ ผ่านทางวิทยุโทรทัศน์หรือวิทยุกระจายเสียง	4.07	1.004	มาก	1
2. อ่านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีผ่านอินเทอร์เน็ต	3.20	1.206	ปานกลาง	9
3. อ่านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีผ่านสื่อสิ่งพิมพ์	3.39	1.082	ปานกลาง	4
4. ให้ความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ฯลฯ	3.73	1.073	มาก	2
5. พยายามเรียนรู้วิธีการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุโทรทัศน์ โทรศัพท์ ฯลฯ	3.63	1.047	มาก	3

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
6. ฝึกใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เสมอเมื่อมีโอกาส เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต เป็นต้น	3.35	1.167	ปานกลาง	5
7. เรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้น ข้อมูลที่สนใจ	3.04	1.195	ปานกลาง	
8. เรียนรู้การใช้งานระบบจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)	2.85	1.181	ปานกลาง	10
9. เรียนรู้การใช้งานโซเชียลมีเดียต่างๆ เช่น Facebook, Twitter, YouTube ฯลฯ	3.25	1.311	ปานกลาง	8
10. เรียนรู้การใช้แอปพลิเคชันต่างๆ บนมือถือ เช่น โปรแกรมสนทนา กล้องถ่ายรูป เป็นต้น	3.31	1.211	ปานกลาง	7
พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยี ของผู้สูงอายุภาพรวม	3.33	.891	ปานกลาง	6

จากตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเรียนรู้มากที่สุด 3 ข้อแรก ได้แก่ ข้อ 1) รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ออกมาใหม่ๆ ผ่านทางวิทยุโทรทัศน์หรือวิทยุกระจายเสียง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.07 ข้อ 4) ให้ความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ฯลฯ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73 และ ข้อ 5) พยายามเรียนรู้วิธีการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็วิทยุโทรทัศน์ โทรศัพท์ ฯลฯ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 ส่วนข้อที่ ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด ได้แก่ เรียนรู้การใช้งานระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.85

4. พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ

จากการสำรวจพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน สามารถนำเสนอข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
1. ใช้งานวิทยุโทรทัศน์เป็นประจำ	4.18	1.065	มาก	1
2. ใช้งานคอมพิวเตอร์เป็นประจำ	3.32	1.292	ปานกลาง	4
3. ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นหาข้อมูล	3.12	1.277	ปานกลาง	
4. ใช้งานระบบอีเมลล์ เช่น Hotmail, Gmail, Yahoo ฯลฯ	2.95	1.246	ปานกลาง	6
5. ใช้งานโซเชียลมีเดียต่างๆ เช่น Facebook, Twitter, YouTube ฯลฯ	3.17	1.205	ปานกลาง	5
6. ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านข่าวผ่านหน้าเว็บ เช่น กระจุก (Kapook.com) สนุก (Sanook.com) ไทยรัฐ (Thairat.com) ฯลฯ	3.02	1.226	ปานกลาง	7
7. ใช้งานโทรศัพท์เพื่อการพูดคุย	4.10	1.172	มาก	2
8. ใช้งานแอปพลิเคชันต่างๆ ของโทรศัพท์	3.46	1.167	ปานกลาง	3
พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ภาพรวม	3.34	1.008	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเรียนรู้มากที่สุด 3 ข้อแรก ได้แก่ ข้อ 1) ใช้งานวิทยุโทรทัศน์เป็นประจำอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 ข้อ 7) ใช้งานโทรศัพท์เพื่อการพูดคุย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 และ ข้อ 8) ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านข่าวผ่านหน้าเว็บ เช่น กระจุก (Kapook.com) สนุก (Sanook.com) ไทยรัฐ (Thairat.com) ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.02

5. การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม

จากการสำรวจการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม จำนวน 400 คน สามารถนำเสนอข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม

การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการใช้เทคโนโลยี	ลำดับ
1. ท่านมีทักษะความสามารถในการค้นข้อมูลข่าวสารได้เป็นอย่างดี	3.24	1.142	ปานกลาง	4
2. ท่านสามารถติดต่อสื่อสารผ่านระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ได้เป็นอย่างดี	2.90	1.172	ปานกลาง	8
3. ท่านมีทักษะการใช้งานโซเชียลมีเดียต่างๆ เช่น Facebook, Twitter, YouTube ฯลฯ ได้เป็นอย่างดี	3.08	1.236	ปานกลาง	6
4. ท่านมีทักษะการใช้งานผ่านเว็บไซต์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี	3.01	1.249	ปานกลาง	7
5. ท่านสามารถใช้งานแอปพลิเคชันต่างๆ ของโทรศัพท์ได้เป็นอย่างดี	3.19	1.161	ปานกลาง	5
6. ท่านสามารถนำข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับ ไม่ว่าจะผ่านทางวิทยุโทรทัศน์ วิทยุ หรืออินเทอร์เน็ตมาประกอบการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.46	1.030	ปานกลาง	2
7. ท่านสามารถบอกต่อข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์แก่บุคคลอื่น เช่น ข่าวสารด้านสุขภาพ ข่าวสารด้านกิจกรรมเพื่อสังคม เป็นต้น	3.50	1.088	ปานกลาง	1
8. ท่านมีกลุ่มเฉพาะที่มีการสนทนาผ่านแอปพลิเคชันของระบบโทรศัพท์มือถือ เช่น กลุ่ม Line, Wastapp, Facebook ฯลฯ	3.31	1.284	ปานกลาง	3
ภาพรวม	3.12	.953	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเรียนรู้มากที่สุด 3 ข้อแรก ได้แก่ ข้อ 7) ท่านสามารถบอกต่อข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์แก่บุคคลอื่น เช่น ข่าวสารด้านสุขภาพ ข่าวสารด้านกิจกรรมเพื่อสังคม เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.50 ข้อ 6) ท่านสามารถนำข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับ ไม่ว่าจะผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ วิทยุ หรืออินเทอร์เน็ตมาประกอบการดำเนินชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.46 และ ข้อ 8) ท่านมีกลุ่มเฉพาะที่มีการสนทนาผ่านแอปพลิเคชันของระบบโทรศัพท์มือถือ เช่น กลุ่ม Line, Wastapp, Facebook ฯลฯ มีค่าเฉลี่ย 3.31

6. การทดสอบสมมติฐาน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สามารถนำเสนอข้อมูลด้วยการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิจัยตามสมมติฐานย่อยได้ดังนี้

สมมติฐานย่อยที่ 1.1 ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
			เบี่ยงเบน	t	Sig.
ชาย	178	3.10	.963	.345	.723
หญิง	222	3.14	.946		

จากตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.2 ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ภายในกลุ่ม	37.669	2	18.835	23.038*	.000
ระหว่างกลุ่ม	324.571	397	.818		
รวม	362.240	399			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD ดังนี้

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามการศึกษา

รายได้	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	ค่าเฉลี่ย	2.77	3.39	3.30	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2.77	-	.63*	.43*	
ปริญญาตรี	3.39		-.000	(.013)	
สูงกว่าปริญญาตรี	3.30			.09	
				(.659)	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ ได้แก่

คู่ที่ 1 ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาปริญญาตรีมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

คู่ที่ 2 ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานย่อยที่ 1.3 ผู้สูงที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ภายในกลุ่ม	37.566	4	9.391	11.426*	.000
ระหว่างกลุ่ม	324.674	395	.822		
รวม	362.240	399			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD ดังนี้

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ค่าเฉลี่ย	น้อยกว่า 10,000 บาท	10,001-20,000 บาท	20,001-30,000 บาท	30,001-40,000 บาท	มากกว่า 40,000 บาท
		น้อยกว่า 10,000 บาท	10,001-20,000 บาท	20,001-30,000 บาท	30,001-40,000 บาท	มากกว่า 40,000 บาท
น้อยกว่า 10,000 บาท	2.58	-	.69*	.72*	.79*	1.42*
10,001-20,000 บาท	3.27		-.000	.03	.10	.73
20,001-30,000 บาท	3.30			-.846	.08	.70
30,001-40,000 บาท	3.38				-.255	.63
มากกว่า 40,000 บาท	4.00					-.359

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าแตกต่างกัน 4 คู่ ได้แก่

คู่ที่ 1 ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท มีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท

คู่ที่ 2 ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท มีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท

คู่ที่ 3 ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001-40,000 บาท มีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท

คู่ที่ 4 ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาท มีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามลักษณะการพักอาศัย

เพศ	จำนวน	เฉลี่ย	ส่วน		
			เบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig.
อยู่คนเดียว	74	2.97	.860	1.590	.115
อยู่กับครอบครัว	326	3.15	.971		

จากตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม จำแนกตามลักษณะการพักอาศัย พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองในยุค
เครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.13 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเอง
ในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

ช่องทางการเปิดรับข่าวสาร	χ^2	Sig.
วิทยุโทรทัศน์	99.956**	.001
วิทยุกระจายเสียง	146.689**	.000
สิ่งพิมพ์	194.046	.000
อินเทอร์เน็ต	236.557	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 13 แสดง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองใน
ยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านช่องทางสื่อ
ทุกประเภท ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง สิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต **มีความสัมพันธ์**กับการ
พัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุใน
กรุงเทพมหานคร ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยี และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 4.14 สรุปโมเดล (Model Summary-d) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม
ของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.869 ^a	.755	.754	.455
2	.881 ^b	.776	.775	.435

a. Predictors: (Constant), sbeict

b. Predictors: (Constant), sbeict, sbeha

จากตารางที่ 4.14 แสดงว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสามารถสรุปโมเดลปัจจัยที่มีผล
ต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร สามารถวิเคราะห์ออกมาได้เป็น
2 โมเดล โดยโมเดลที่ 2 ซึ่งมีค่า Adjusted R Square (Adjusted R²) เท่ากับ .775 โมเดลนี้สามารถ
ร่วมกันทำนายปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร
คิดเป็นร้อยละ 77.5 ของความแปรปรวน (Accounted for 77.5% of the variance- Adjusted

$R^2=.775$) โดยโมเดลที่ 2 ประกอบด้วยปัจจัยที่ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร รวม 2 ปัจจัย พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยี (sbeict) และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน (sbeha)

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA-c) ในโมเดลที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ พร้อมค่าคงที่ที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
2	Regression	260.851	2	130.426	687.913**	.000 ^c
	Residual	75.270	397	.190		
	Total	336.121	399			

c. Predictors: (Constant), sbeict, sbeha

จากตารางที่ 4.15 จะเห็นได้ว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในโมเดลที่ 2 พบว่า ค่าคงที่ และปัจจัยทั้ง 2 ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยี (sbeict) และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน (sbeha) อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.16 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Coefficients-a) ของโมเดลที่ 6 เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ พร้อมค่าคงที่ที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
2	ค่าคงที่ (sict)	.120	.091		1.315	.189
	พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยี (sbeict)	.593	.044	.624	13.468*	.000
	และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน (sbeha)	.315	.051	.286	6.168*	.000

a. Dependent Variable: sict

จากตารางที่ 4.16 จะเห็นได้ว่า ตัวทำนายทั้งหมด ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยี (sbeict) และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน (sbeha) อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 4.17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน	
สมมติฐานย่อยที่ 1.1 เพศต่างกันการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน	ปฏิเสธ
สมมติฐานย่อยที่ 1.2 การศึกษาต่างกันการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน	ยอมรับ
สมมติฐานย่อยที่ 1.3 รายได้ต่างกันการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน	ยอมรับ
สมมติฐานย่อยที่ 1.4 ลักษณะการพักอาศัยต่างกันการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน	ยอมรับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด จากการดำเนินการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 4) เพื่อศึกษาการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 5) เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 6) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

1.2 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 3 พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันมีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไป (ตาม พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546) ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จาก 50 เขตการปกครอง ซึ่งมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ประมาณ 906,000 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2555)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไป (ตาม พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546) ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้การเปิดตารางตารางสำเร็จรูปสำหรับเปรียบเทียบประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจากการใช้สูตรของ Taro Yamane ผู้วิจัยได้กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่น ในการเลือกตัวอย่างที่ 95% ค่าระดับความคลาดเคลื่อน 5% โดยสูตรดังนี้ (มนต์ชัย เทียนทอง, 2549) ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน จาก 50 เขตการปกครอง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายชั้นตอน (Multi-stratified random sampling)

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะการพักอาศัย ซึ่งมีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และ/หรือเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง จากจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในกรุงเทพมหานคร จาก 50 เขต วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Multi Stage Sampling ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเขตการปกครองจำนวน 10 เขต จาก 50 เขต โดยทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก (Drawing)

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากเขตการปกครอง 10 เขต โดยจะคำนวณตามสัดส่วนประชากรในแต่ละเขตพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Simple Random Sampling โดยใช้วิธีการจับฉลากเพื่อให้ได้ตัวแทนในแต่ละกลุ่ม สุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ที่กำหนดให้ได้สัดส่วนตามประชากรในแต่ละเขตพื้นที่

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4.2) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ในกรณีที่ผลการทดสอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

4.3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครด้วยสถิติไคส์สแควร์ (Chi-Square)

4.4) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคม ของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

1.4 สรุปผลการวิจัย

1) ข้อมูลพื้นฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.5 และพักอาศัยอยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 81.5

ประสบการณ์เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงเคยมีประสบการณ์เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 76.5

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุผ่านสื่อเทคโนโลยีต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นประจำ

พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเรียนรู้มากที่สุด 3 ข้อแรก ได้แก่ ข้อ 1) รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ออกมาใหม่ๆ ผ่านทางวิทยุโทรทัศน์หรือวิทยุกระจายเสียง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.07 ข้อ 4) ให้ความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่ว่าจะ เป็นวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ฯลฯ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73 และ ข้อ 5) พยายามเรียนรู้วิธีการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่ว่าจะ เป็นวิทยุโทรทัศน์ โทรศัพท์ ฯลฯ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 ส่วนข้อที่ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้น้อยที่สุด ได้แก่ เรียนรู้การใช้งานระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.85

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเรียนรู้มากที่สุด 3 ข้อแรก ได้แก่ ข้อ 1) ใช้งานวิทยุโทรทัศน์เป็นประจำอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 ข้อ 7) ใช้งานโทรศัพท์เพื่อการพูดคุย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 และ ข้อ 8) ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านข่าวผ่านหน้าเว็บ เช่น กระปุก (Kapook.com) สนุก (Sanook.com) ไทยรัฐ (Thairat.com) ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.02

การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเรียนรู้มากที่สุด 3 ข้อแรก ได้แก่ ข้อ 7) ท่านสามารถบอกต่อข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์แก่บุคคลอื่น เช่น ข่าวสารด้านสุขภาพ ข่าวสารด้านกิจกรรมเพื่อสังคม เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.50 ข้อ 6) ท่านสามารถนำข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับ ไม่ว่าจะผ่านทางวิทยุโทรทัศน์ วิทยุ หรืออินเทอร์เน็ตมาประกอบการดำเนินชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.46 และ ข้อ 8) ท่านมีกลุ่มเฉพาะที่มีการสนทนาผ่านแอปพลิเคชันของระบบโทรศัพท์มือถือ เช่น กลุ่ม Line, Wastapp, Facebook ฯลฯ มีค่าเฉลี่ย 3.31

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีเพศและลักษณะที่พักอาศัยต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมไม่แตกต่างกัน

ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาปริญญาตรีมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี และผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี

ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD พบว่า แตกต่างกัน 4 คู่ ได้แก่ (1) ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท มีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท (2) ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท มีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท (3) ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001-40,000 บาท มีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท และ (4) ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาท มีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท

สมมติฐานที่ 2 พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านช่องทางสื่อทุกประเภท ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง สิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน

2. อภิปรายผล

พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มคนรุ่นเก่าที่เทคโนโลยีก้าวเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันในช่วงสูงวัยแล้ว จะส่งผลให้การเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี และการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาตนเองค่อนข้างน้อย รวมถึงสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้สูงอายุ โดยปกติผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เป็นวัยสุดท้ายของชีวิตที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายไปในทางที่เสื่อมลง ความต้านทานของโรคน้อยลง จิตใจอารมณ์เปลี่ยนแปลง เป็นผู้สมควรได้รับการช่วยเหลือ ดังที่ อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์ (2551) กล่าวว่า โดยทั่วไปผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในชีวิตสะสมไว้มากมาย ดังนั้น จึงควรต้องศึกษาลักษณะสำคัญของผู้สูงอายุและมีความเข้าใจในเรื่องของผู้สูงอายุที่ถูกต้อง ซึ่งเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ต้องศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคมมาอย่างมากมาย และเมื่อมีอายุมากขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจได้เสื่อมถอยอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องทำความเข้าใจในลักษณะสำคัญของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุในวัยของการเสื่อมถอยระหว่างร่างกายและจิตใจอย่างเห็นได้ชัด และผู้สูงอายุเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับบทบาทที่เปลี่ยนแปลงในสังคม บทบาทที่เปลี่ยนแปลงในสังคมของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย สภาพการณ์ในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ลักษณะการประกอบอาชีพเปลี่ยนไป ต้องถูกออกจากงานและหางานใหม่เพื่อการมีรายได้ และความสนใจเปลี่ยนแปลง และจากผลการศึกษาของ สัญญา รักชาติ (2550) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะปกติ

การศึกษาและรายได้ต่างกันมีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ สุจิต ศิริวงศ์พากร (2556) ที่พบว่า การศึกษา รายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2550) การศึกษา เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทักษะคติและพฤติกรรมแตกต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงจะได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะเป็นผู้มีความกว้างขวางและเข้าใจสารได้ดี และในขณะเดียวกัน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2550) ยังได้กล่าวไว้ว่า สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ รายได้และสถานภาพทางสังคมของบุคคล มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสารเพราะแต่ละคนมีวัฒนธรรมประสบการณ์ ทักษะคติ ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกัน ปัจจัยบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้รับสารแต่ละคน เช่น ปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคมที่จะมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสาร แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ นครินทร์ ชื่อสัตย์ (2551) ที่พบว่า ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการพัฒนาสุขภาพไม่แตกต่างกัน ส่วนเพศ และลักษณะการพักอาศัยต่างกันต่างก็มีการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สอดคล้องกับ สุจิต ศิริวงศ์พากร (2556) ที่พบว่า เพศและสถานะ

การพักอาศัยต่างกันความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับปรมะ สตะเวทิน (2541) ได้นำเสนอเกี่ยวกับ เพศ ไว้ว่า จากการวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องได้แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาท และกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงจึงมักเป็นคนที่จิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ โอนอ่อนผ่อนตามเป็นแม่บ้านแม่เรือนจากงานวิจัยยังพบอีกว่า ผู้หญิงถูกชักจูงได้ง่ายกว่าผู้ชาย และศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า เพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยมและทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร คือ การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 45.90 และการเรียนรู้เทคโนโลยี ร้อยละ 37.20 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ โดยส่วนใหญ่จะรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ออกมาใหม่ๆ ผ่านทางวิทยุโทรทัศน์หรือวิทยุกระจายเสียง และส่วนใหญ่ยังใช้โทรศัพท์เพื่อการพูดคุยเท่านั้น แต่ก็มีควมพยายามเรียนรู้วิธีการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุโทรทัศน์ โทรศัพท์ ฯลฯ และในวัยเกษียณอายุทำให้มีเวลามากขึ้นจึงส่งผลทำให้มีการนำข้อมูลข่าวสารจากการใช้เทคโนโลยีไปใช้ในการพัฒนา

พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสารผ่านช่องทางสื่อทุกประเภท ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง สิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่สะดวกต่อการรับชมและรับฟัง เป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน สอดคล้องกับสุคิ ศิริวงศ์พากร (2556) ที่พบว่า พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุจากทุกสื่อ ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง สิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต สื่อกิจกรรม และสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ พฤติกรรมกรเรียนรู้เทคโนโลยีและพฤติกรรมกรใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ดังที่สุชา ไอยราพงศ์ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาตนเอง คือการที่บุคคลได้แนวทางในการแสวงหาความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะทำให้เป็นบุคคลที่มีความสงบสุข มีความเจริญก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับของบุคคลในสังคมนั้นๆ และราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544) ที่กล่าวว่า การพัฒนาตนเอง เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลให้ดีขึ้น ทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจให้กลายเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ จะนำมาซึ่งความสุข ความเจริญสู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ ซึ่งการเรียนรู้เทคโนโลยี คือการเรียนรู้ความรู้ใหม่ๆ และฝึกความสามารถ ทักษะบางประการ โดยใช้สื่อเทคโนโลยี

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมกรเรียนรู้เทคโนโลยีและมีพฤติกรรมกรใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีพฤติกรรมกรใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรมีการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันจะเป็นแนวทางที่ผู้สูงอายุมีกิจกรรมสำหรับการใช้ชีวิตเพิ่มมากขึ้น

เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน ผู้ใช้สามารถใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตท่องไปในโลกออนไลน์ มีส่วนต่างๆ มากมายให้เรียนรู้ มีข้อมูลข่าวสารให้ติดตามได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังสามารถสร้างสังคมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ด้วย

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิจัยในลักษณะของการสำรวจข้อมูลจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรดำเนินการวิจัยในลักษณะผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากกว่านี้ รวมถึงควรเพิ่มประเด็นในการศึกษาให้กว้างมากขึ้น ทั้งนี้ยังมีอีกหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2535). บทบาทของการศึกษาในยุคสังคมข่าวสาร. เทคโนโลยี. 48.
- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์. (2545). สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สำนักอธิการบดี.
- ใจแก้ว วิสายอน. (2553). บทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระตามการศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นครินทร์ ชื่อสัตย์. (2551). ชมรมผู้สูงอายุกับการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ปราณี งามสูตร และจำรัส ต้วงสุวรรณ. (2545). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธนะการพิมพ์.
- พีระ จิระโสภณ. (2538). หลักและทฤษฎีการสื่อสาร. เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสารมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ไพบูลย์ แจ่มขำ. (2543). วิทยาการสอน. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2541). เอกสารคำสอนรายวิชาพัฒนาตน. ราชบุรี : สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ยีน ภู่วรรณ. “การประยุกต์เทคโนโลยีด้านการศึกษา.” เอกสารสัมมนาทางวิชาการ
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2544). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). “วิกฤติเนื่องจากการปฏิบัติเทคโนโลยีตามแนวคิดของบิลล์ เกตส์.” มติชน, 14-18.
- สุชา ไอยราพงศ์. (2542). การพัฒนาตน. สงขลา : คณะครุศาสตร์ สถาบัน ราชภัฏสงขลา.
- สัญญา รักชาติ. (2550). พฤติกรรมการณ์ดูแลสุขภาพตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ตามการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุขเกษม ร่วมสุข. (2553). พฤติกรรมการณ์ดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอำนาจเจริญ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ. 5(5 ก.ค.-กย.) 126-133.
- สุภัททา ปินตะแพทย์. (2542). พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : ภาควิชา จิตวิทยา และการแนะแนว สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุระพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- “สถิติคนชราครองโลก.” ไทยรัฐ. 12 มีนาคม 2552.
- ศิรินุช ฉายแสง. (2553). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดอำนาจเจริญ.
วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.
- .พม. คาดอีก 15 ปี คนแก่เพิ่มอีก 20%.” เดลินิวส์. 1 เมษายน 2552
- “พบสถานดูแลผู้สูงอายุไทยขาดมาตรฐาน.” ไทยโพสต์. 13 เมษายน 2552.
- “ห่วงคนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมพร้อมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ.” สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. 9 เมษายน 2552.
- “ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเตรียมตัว เพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุและการตระหนัก
เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552.” ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
(นายกรัฐมนตรี). 3 มิถุนายน 2552.
- ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีชุดนายสมัคร สุนทรเวช. “สถิติสำคัญผู้สูงอายุไทย 2550.” มติคณะรัฐมนตรี.
3 เมษายน 2551.
- สู่สังคมผู้สูงอายุ.” โพสต์ทูเดย์. 2 มีนาคม 2552.
- “ออกแบบเพื่อผู้สูงอายุ ความท้าทายของนักออกแบบในอนาคต.” กรุงเทพธุรกิจ. 17 กุมภาพันธ์
2552.
- “คุณภาพชีวิตท้องถิ่น.” บางกอกทูเดย์. 7 มกราคม 2552.
- Fox, Steve. (1990). “Self-development : form Humanism to Deconstruction.” In
Self-Development in Organizations. Pp.20-35. edited by Mike Pedler and
other London: McGraw-Hill Book Company.

ภาคผนวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาตนเองในยุคเครือข่ายสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณเงินรายได้ คณะเทคโนโลยี
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 โดยกำหนด
แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี
- ตอนที่ 3 พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ
- ตอนที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ
- ตอนที่ 5 การพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม

นิยามศัพท์

เทคโนโลยี หมายถึง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันโดยเน้นศึกษาเกี่ยวกับ
เทคโนโลยีโทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสื่อสารได้แก่ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต iPad
และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การเรียนรู้เทคโนโลยี หมายถึง การได้รับความรู้ พฤติกรรม ทักษะ คุณค่า หรือความพึงใจ ที่
เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เครื่องมือสื่อสารได้แก่ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต iPad และ
เครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยพิจารณาจากประสบการณ์และวัตถุประสงค์ในการใช้ และเมื่อมีอุปกรณ์รุ่น
ใหม่ๆ ท่านได้มีการเรียนรู้และฝึกใช้จนสามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง

การใช้เทคโนโลยี หมายถึง การใช้ความรู้ เครื่องมือ ความคิด หลักการ เทคนิค กระบวนการ
และวิธีการมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตและการ
ทำงานให้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาตนเอง หมายถึง การพัฒนาตัวบุคคลโดยตนเป็นผู้รับผิดชอบตนเองเบื้องต้น เป็นการ
เปลี่ยนแปลงตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ เพื่อให้ตนเป็น
บุคคลที่มีประสิทธิภาพและเพื่อการก้าวไปสู่เป้าหมาย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาตนเอง
ของผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านกายภาพ หมายถึง กระบวนการสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย การฝึกอบรม
ร่างกายให้รู้จักติดต่อกับสิ่งภายนอกด้วยดีและปฏิบัติต่อสิ่งภายนอกเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิด
โทษ ให้คุณธรรมเจริญงอกงามและกำจัดให้อุศลธรรมเสื่อมสูญไป สิ่งภายนอกที่มีบทบาทต่อชีวิต
มนุษย์ก็คือ อารมณ์ภายนอกทั้ง 5 ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส จุดมุ่งหมายของการพัฒนาในข้อนี้
ก็คือ การทำให้บุคคลรู้จักวิธีการเกี่ยวข้องกับอารมณ์ภายนอกทั้ง 5 อย่างนี้ อย่างถูกต้องเหมาะสม
และเป็นคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิตให้เจริญก้าวหน้าสูงขึ้น

2. ด้านศีลธรรม หมายถึง เป็นกระบวนการฝึก อบรมบุคคลให้มีศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบ
วินัย ไม่เบียดเบียน หรือก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่บุคคลอื่น สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้เป็น
อย่างดี มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อบุคคลอื่น

3. ด้านจิตใจ หมายถึง เป็นความพยายามที่จะฝึกรวมจิตใจให้เข้มแข็งให้มีความมั่นคง และมีความเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา มีความขยันหมั่นเพียร มีความอดทน มีสมาธิ มีความสดชื่นเบิกบาน มีความสงบสุข แจ่มใส เป็นต้น การพัฒนาทางด้านจิตใจที่บางทีเรียกว่า การพัฒนาอารมณ์

4. ด้านสติปัญญา หมายถึง เป็นกระบวนการในการฝึกรวมให้รู้และเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ผู้ที่มีความรู้เท่าทันเห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาพของมัน สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ และบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสเศร้าหมอง และทำตนให้ปลอดพ้นจากความทุกข์ ทำตนให้มีความสุข สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถทำตนให้อยู่เหนือปัญหา เหนือความขัดแย้ง และพัฒนาส่วนรวมให้มีความสุข มีความเสมอภาค และมีความเป็นประชาธิปไตยอย่างมีคุณภาพ

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ท่านเลือก

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

สำหรับนักวิจัย

Gender

2. การศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรี
 3. สูงกว่าปริญญาตรี

Edu

3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. น้อยกว่า 10,000 บาท 2. 10,001-20,000 บาท
 3. 20,001-30,000 บาท 4. 30,001-40,000 บาท
 5. มากกว่า 40,000 บาท

Income

4. ลักษณะการพักอาศัย

1. อยู่คนเดียว 2. อยู่กับครอบครัว

Home

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยี

1. ท่านมีประสบการณ์เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผู้สูงอายุหรือไม่ (ถ้าไม่เคย ข้ามไปตอนที่ 3)

1. เคย 2. ไม่เคย

สำหรับนักวิจัย

Exp

2. ท่านมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุผ่านสื่อต่างๆ อย่างไร
กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงตามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ช่องทาง	ระดับการปฏิบัติ			สำหรับนักวิจัย
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	นานๆ ครั้ง	
2.1 โทรทัศน์				TV ☐
2.2 วิทยุกระจายเสียง				Radio ☐
2.3 สื่อสิ่งพิมพ์				Public ☐
2.4 อินเทอร์เน็ต				Internet ☐
2.5 อื่นๆ (ระบุ).....				

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

- กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงตามระดับพฤติกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยี
5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง
2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การเรียนรู้เทคโนโลยี	ระดับคะแนน					สำหรับนักวิจัย
	5	4	3	2	1	
1. ท่านรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ออกมาใหม่ๆ ผ่านทางโทรทัศน์หรือวิทยุ						
2. ท่านอ่านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีผ่านอินเทอร์เน็ต						
3. ท่านอ่านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีผ่านสื่อสิ่งพิมพ์						
4. ท่านให้ความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ						
5. ท่านพยายามเรียนรู้วิธีการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ โทรศัพท์ ฯลฯ						
6. ท่านฝึกใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เสมอเมื่อมีโอกาส เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต เป็นต้น						
7. ท่านเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลที่สนใจ						
8. ท่านเรียนรู้การใช้งานระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)						
9. ท่านเรียนรู้การใช้งานโซเชียลมีเดียต่างๆ เช่น Facebook, Twitter, YouTube ฯลฯ						

การเรียนรู้เทคโนโลยี	ระดับคะแนน					สำหรับนักวิจัย
	5	4	3	2	1	
10. ท่านเรียนรู้การใช้แอปพลิเคชันต่างๆ บนมือถือ เช่น โปรแกรมสนทนา กล้องถ่ายรูป เป็นต้น						

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงตามระดับความสามารถในการพึ่งตนเองของท่าน

5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน	ระดับคะแนน					สำหรับนักวิจัย
	5	4	3	2	1	
1. ท่านใช้งานโทรศัพท์เป็นประจำ						
2. ท่านใช้งานคอมพิวเตอร์เป็นประจำ						
3. ท่านใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นหาข้อมูล						
4. ท่านใช้งานระบบอีเมล เช่น Hotmail, Gmail, Yahoo ฯลฯ						
5. ท่านใช้งานโซเชียลมีเดียต่างๆ เช่น Facebook, Twitter, YouTube ฯลฯ						
6. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านข่าวผ่านหน้าเว็บ เช่น กระจุก (Kapook.com) สนุก (Sanook.com) ไทยรัฐ (Thairat.com) ฯลฯ						
7. ท่านใช้งานโทรศัพท์เพื่อการพูดคุย						
8. ท่านใช้งานแอปพลิเคชันต่างๆ ของโทรศัพท์						

ตอนที่ 4 การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุในยุคเครือข่ายสังคม

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงตามระดับความสามารถในการพึ่งตนเองของท่าน

5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การใช้เทคโนโลยีการพัฒนาตนเอง	ระดับคะแนน					สำหรับนักวิจัย
	5	4	3	2	1	
1. ท่านมีทักษะความสามารถในการค้นข้อมูลข่าวสารได้เป็นอย่างดี						Self_1.1 ☐
2. ท่านสามารถติดต่อสื่อสารผ่านระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ได้เป็นอย่างดี						Self_1.2 ☐
3. ท่านมีทักษะการใช้งานโซเชียลมีเดียต่างๆ เช่น						Self_1.3 ☐

การใช้เทคโนโลยีการพัฒนาดตนเอง	ระดับคะแนน					สำหรับนักวิจัย
	5	4	3	2	1	
Facebook, Twitter, YouTube ฯลฯ ได้เป็นอย่างดี						
4. ท่านมีทักษะการใช้งานผ่านเว็บไซต์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี						Self_1.4 ☐
5. ท่านสามารถใช้งานแอปพลิเคชันต่างๆ ของโทรศัพท์ได้เป็นอย่างดี						Self_1.5 ☐
6. ท่านสามารถนำข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับ ไม่ว่าจะผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ หรืออินเทอร์เน็ตมาประกอบการดำเนินชีวิตประจำวัน						Self_1.6 ☐
7. ท่านสามารถบอกต่อข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์แก่บุคคลอื่น เช่น ข่าวสารด้านสุขภาพ ข่าวสารด้านกิจกรรมเพื่อสังคม เป็นต้น						Self_1.7 ☐
8. ท่านมีกลุ่มเฉพาะที่มีการสนทนาผ่านแอปพลิเคชันของระบบโทรศัพท์มือถือ เช่น กลุ่ม Line, Wastapp, Facebook ฯลฯ						Self_1.8 ☐

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

-

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	BEHA_1	4.2667	1.0483	30.0
2.	BEHA_2	3.3667	.8503	30.0
3.	BEHA_3	3.5000	.9002	30.0
4.	BEHA_4	3.4333	1.0063	30.0
5.	BEHA_5	3.4333	1.0063	30.0
6.	BEHA_6	3.2000	1.0306	30.0
7.	BEHA_7	3.0667	.9803	30.0
8.	BEHA_8	2.9667	1.0334	30.0
9.	BEHA_9	3.4333	1.1651	30.0
10.	BEHA_10	3.2667	.9444	30.0

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 10

Alpha = .9639

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

-

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	BEICT_1	4.2000	1.2149	30.0
2.	BEICT_2	3.4667	1.0080	30.0
3.	BEICT_3	3.3333	1.1547	30.0
4.	BEICT_4	3.4667	1.1059	30.0
5.	BEICT_5	3.4333	1.0726	30.0
6.	BEICT_6	3.3333	.9589	30.0
7.	BEICT_7	3.9333	1.2847	30.0
8.	BEICT_8	3.3667	.9994	30.0

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 8

Alpha = .9576

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

-

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

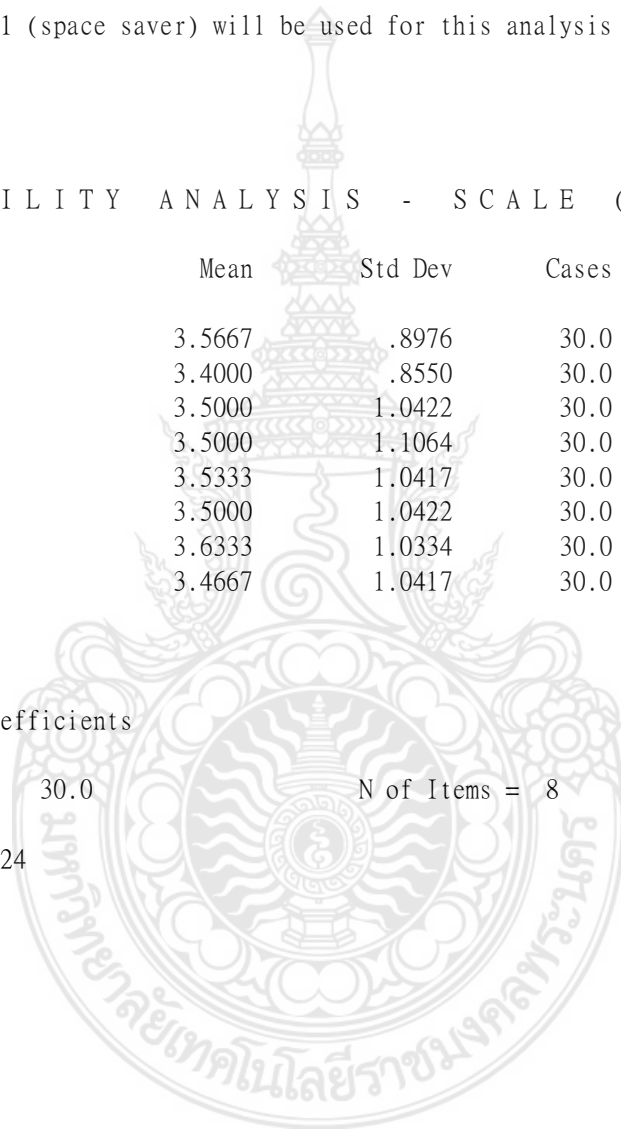
		Mean	Std Dev	Cases
1.	ICT_1	3.5667	.8976	30.0
2.	ICT_2	3.4000	.8550	30.0
3.	ICT_3	3.5000	1.0422	30.0
4.	ICT_4	3.5000	1.1064	30.0
5.	ICT_5	3.5333	1.0417	30.0
6.	ICT_6	3.5000	1.0422	30.0
7.	ICT_7	3.6333	1.0334	30.0
8.	ICT_8	3.4667	1.0417	30.0

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 8

Alpha = .9624

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุคี ศิริวงศ์พากร
(ภาษาอังกฤษ) Asst. Prof Sukee Sirivongpakhon
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
3. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก
คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
โทร. 02-282-9009 ต่อ 6850
โทรสาร. 02-6285204
มือถือ 081-2405363
E-mail sukee2829@hotmail.com
4. ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท :	นศม. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์)
ปริญญาตรี :	กศ.บ. (พลศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา
5. ผลงานวิจัย
 - 1) การปฏิบัติตนทางจริยธรรมตามการรับรู้ของนักศึกษา สาขาบริหารธุรกิจในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร งบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปี 2549 (หัวหน้าโครงการวิจัย)
 - 2) การศึกษาความสัมพันธ์เกี่ยวกับการรับรู้ ทักษะคติ กับการเข้าร่วมกิจกรรมตามนโยบายสถานศึกษา 3 ดี (3D) ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร งบประมาณเงินรายได้ประจำปี 2554 (หัวหน้าโครงการวิจัย)
 - 3) อิทธิพลของสื่อและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร งบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2555 (หัวหน้าโครงการวิจัย)